

DIARI DE MATARÓ

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Carrer de Barcelona, 13 — Teléfon n.º 255

ANY XIII — FESTES DE LA FIRA DE 1935 — NUM. 3542

SUBSCRIPCIÓ
Mataró: 2 ptes. mes — Foral 7'50 ptes. trim.

Amb motiu de la Fira

El periodisme és l'art de saber aprofitar una ocasió per a parlar de coses que interessin a la majoria de lectors i àdhuc de presentar-les de tal manera que les més insignificants prenguin un aire trascendental. Avui és obligat, en un número extraordinari del DIARI DE MATARÓ dedicat a les festes tradicionals de Pasqua Granada, parlar de la Fira. I què en direm de la Fira que no hagi estat dit? La immutable rotació del temps ens porta la Fira, com cada any. La ciutat torna a prendre un aire de Festa Major, la Riera s'embussa amb les parades, a la Rambla s'hi instal·la la moderníssima manifestació de la Fira Comercial, estilització de la primitiva, els carrers s'animen amb els veïns i els forasters que venen atrets pel delit d'observar un prestigi renovat constantment. I nosaltres, des de darrera els vidres del nostre observatori, mentre la impremta treballa febrosament per a confeccionar aquest número, esguardem els moments; satisfets d'assistir a una nova renaixença del nostre poble que bè voldriem no solament material sinó espiritual i tot.

L'evolució de les institucions populars no pot ni deuen aturar-se per tal de que no les malmeti la rutina. Un historiadore de la nostra vida local diu que la Fira en el temps vell no tenia el caire que té avui. S'esqueia precisament l'any 1926 que aquests mots s'escriuien en el Bloc Mataroní i, per tant no s'havia començat a manifestar la nova modalitat que data de tres anys enrera. Assegura el nostre recercador que la Fira tingué els seus començaments en una mena de mercat al qual acudien els mataronins i els veïns dels pobles dels voltants a proveir-se del que havien de menester. Hi havia bestiar i estris per a tota mena de treballs. Creu l'historiadore que el seu origen podria trobar-se en aquelles concessions que solien fer els reis als pobles per a celebrar fira en diades determinades. Quan el poble començà a emancipar-se i a voler tenir personalitat pròpia que li llevés tot senyal d'esclavitud, vingué la fira de joguines que aleshores solament podien gaudir els fills dels magnats. Heu's ací un indi-

ci ben remarcad de l'evolució dels costums a través del temps. La instal·lació de les parades de joguines marca un moment interessant en la història de la humanitat. L'arribada d'aquests petits enginys a les mans dels fills del poble perfuma la nostra Fira d'una sentor democràtica finíssima i interessant. Passen els anys i les parades de la Riera s'obren a cada Pasqua Granada amb idèntiques possibilitats. L'allau inaturable dels corrents moderns fa créixer a la Rambla unes altres parades en les quals s'exposen les mostres més variades de les especulacions comercials, industrials i agrícoles. Contràriament a la frase d'un escriptor francès cèlebre, la Fira de joguines ha creat una nova font de vida que vé a renovar-la i a continuar-la amb una major esponerositat i eficàcia. La Fira vella ha estat la mare de la Fira nova que es mostra polida i elegant com una creació d'acord amb els nostres dies i que causa l'admiració dels visitants forasters i dels mateixos veïns de la ciutat.

La Fira Comercial és una prova de vitalitat. Segons ella ens demostra, l'evolució no s'ha aturat i això ens ha de congratular en extrem. Ai dels pobles que no saben o no volen evolucionar! La civilització té els seus furs i arrossega darrera el seu carro triomfal tot allò que no vol sucumbir. Els que no s'hi afegeixen al seu seguici quedaran abandonats al marge del camí i no comptaran mai més en les grans gestes que reserva l'esdevenidor als pobles forts.

Saludem, un cop més amb la nostra joia l'arribada de la Fira i disposem-nos a acollir els visitants forasters amb la més gentil salutació.

Cartell anunciador de la Fira d'enguany original de Antoni i Emili Pineda

El miracle de Pentecosta

Cumplerts els deu dies de l'Ascensió davallà, com els havia promés el seu Mestre, l'Esperit Sant en els Apòstols i demés persones reunides en el Cenacle, precedit d'un fort soroll que se sentí per la ciutat de Jerusalem, apareixent damunt llurs caps «unes com llengües de foc i tots quedaren plens del Sant Esperit i començaren a parlar en diverses llengües».

El fet, però, més remarcable del adveniment de l'Esperit Sant sobre els Apòstols fou la seva transformació radical, immediata, produïda al seu ànim esporuguit i reclòs allà en el Cenacle per mor dels jueus.

Seguint els diversos episodis de la vida pública de Jesús trobarem com els seus deixebles, escullits per portar a cap la missió altíssima de evangelitzar totes les gents, són tan curts d'intel·ligència que els hi ha de repetir el que acabava de predicar, esmanusant-los-hi, fil per randa, el significat de les paraules i comparances que feia a les multituds; insistint-li sovint altres vegades amb dubtes i preguntes que solament la mansuetud del seu Mestre podia suportar; emmenats, algun cop també, per covejances temporals i honorífiques— el volien per rei i li demanaven estar al costat d'una banda i altre del seu tron—; darrerament socumbiren a una volubilitat i cobardia aclaparadores.

Avui són ja uns altres. Surten d'aquell amagatall, no ignorants, com abans, sino plens d'aquella *sabiduria* que informà les seves intel·ligències convertint-los en Doctors de la Llei nova i intèrptes autèntics de l'Es-criptura Sagrada, predicant arreu, amb una claredat d'*enteniment*, la Doctrina de Crist que confongueren la perfidia encara, capciosa i malè-

vola dels perseguidors de Crist i primers enemics de l'Església; llegant-nos, com a fruit d'aquesta *ciència* infusa, el veritable *consell* estampat en llurs cartes pastorals, i d'una oportunitat mai envellida.

Avui tampoc aspiren a aquells honors terrenys ni es preocupen més dels arreus de pescar, esdevenen, amb llur *pietat*, uns Sants, despresos de tot, preocupats solament a predicar l'amor de Crist per deslliurar a l'humanitat tota de l'esclavatge a que estava junyida baldament hagin de somoure l'imperi romà.

No ignoraven la persecució que s'alçaria contra d'ells, el mateix Mestre els ho havia predit, i ara ho recordaven, podia més, però, el *temor de Déu* que les amenaces dels homes: «Si és just, digueren Pere i Joan, davant de Déu obeir a vosaltres més que a Déu, judiqueu-ho vosaltres mateixos.» Els maltractaren, els ficaren a la presó, d'on són miraculosament trets. No es desdiren mai predicant i fent miracles allà on fos.

Agafats de nou, foren assotats «i els intimaren que no parlessin més en nom de Jesús. I ells tornaven contents de la presència del Concell per haver sigut judicats dignes de sofrir afront pel nom de Jesús. I cada dia al temple i per les cases no cessaven d'ensenyar i predicar Jesucrist.»

Abans, doncs, podiem trobar-los covards, porucs, avui, amb llur *fortalesa*, esdevindran uns valents, uns heròics, uns màrtirs...

Aquest miracle, obra de l'amor de Déu, pot verificar-se encara tots els dies i reformar els nostres costums si traiem els obstacles que impedeixen l'adveniment del Sant Esperit, que, de més a més, ens omplirà dels seus dons.

JOAN BARANERA, PVRE.

CITROËN

ADMIREU ELS MODELS 1935

de novíssima i ingenyosa suspensió per mitjà de
RODES DEVANTERES INDEPENDENTS
i suspensió per barres de torsió

LA MILLOR PROPAGANDA ES

LA OPINIÓ QUE EN TENEN TOTS ELS SEUS POSSEIDORS

NEVERES WESTINGHOUSE

MAQUINES FRIGORIFIQUES AUTOMATIQUES

SISTEMA UNIC, sense corretges, prensa-estopes, engrassament
ni cap cuidado. - Són completament silencioses

4 anys de garantia

Concessionari oficial-exclusiu per les comarques Mataró-Arenys de Mar
i Granollers del Vallès:

FRANCISCO CASAS

Tallers, Despatx,

Exposició i Vendes:

Fermí Galan, 389 al 393 i St. Agustí, 2 - Tel. 152

Taller de reparacions mecàniques, elèctriques, planxisteria i tapisseria per automòbils

Stock i venda de neumàtics, accessoris, recanvis, olis, grasses i valvulines

Recanvis per automòbils CITROËN i altres marques

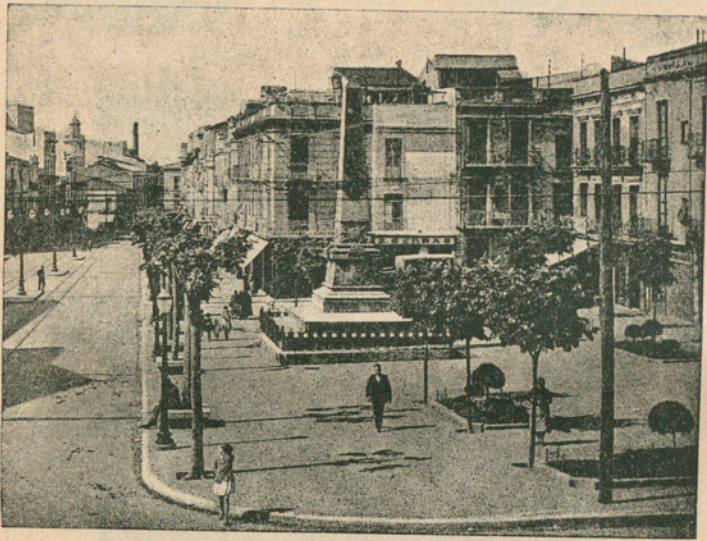
«Poste» de Gasolina

Dipositari dels acreditats neumàtics PIRELLI

Servei d'autocars Pullmann per excursions i viatges col·lectius

L'obelisc, els herois i la història

Per a Mataró, que fora del recinte del Cementiri no ha expressat gairebé gens, almenys modernament, la seva passió monumental, no és d'estranyar que una vegada que ho provaren, erigissin un obelisc en el qual les proporcions suplissin al nombre de monument, i els motius als oblits soferts. Per això el nostre de la Plaça de la Llibertat fou generosament i olímpicament dedicat a tres o quatre generacions d'herois que moriren dins o fora de la seva ciutat nadiua. Del juny de 1809 al gener del 1875; de la Guerra de la Independència a la Guerra Civil; pels que moriren a Torrelló i a Breda; pels que moriren a Bàscara i pels carrers de Mataró, a tots anà dedicat a aquest monument

L'obelisc abans de la primera modificació

erigit el 1892 perquè les noves generacions recordessin que a Mataró també hi havia, en ple segle XIX, una tradició i una pasta d'heroisme secular. Malgrat això, però, ni jo ni molts no ens hauriem preocupat gaire d'aquesta pàgina pàtria, avesats com estavem a contemplar-la incommovible i inal·terable al mig de la plaça, si els darrers consistoris no haguessin bregat per a traslladar-lo, simplificar-lo o embellir-lo tal com s'ha portat a terme a darrera hora.

Ara sí; però, que aparentment estabilitzat per Déu sap fins quan, hem cregut que seria convenient d'escriure quatre ratlles sobre els motius que donaren lloc a la inscripció de la banda del migdia del monument, és a dir, pels que moriren en defensa de Mataró en la darrera campanya carlista, per ésser la que fent més pocs anys, ens ha permès d'adquirir-ne amb més profusió i brevetat les dades necessàries.

Era el dia 13 de maig de 1873, a tres quarts de nou del vespre, quan pel Camifondo i pel camí de Mata, entraren uns trescents-cinquanta homes sense que el veïnat s'alarmés gens ni mica, car la majoria d'aquelles forces, premeditadament, anaven sense uniformes i cofats segons sembla amb barretina o gorro català, circumstància que féu infondre d'an-

tuvi una absoluta confiança a la gent creient que es tractava d'algun batalló franc republicà, i això fou el que originà que alguns Voluntaris de la República fossin presos a l'anar-s'hi a juntar creien-los companys seus, cosa molt explicable si tenim en compte l'hora en què s'esdevingué, els sistemes d'il·luminació—o la seva manca—d'aquella època i a la circumstància de la indumentària.

Abans no s'inicià l'atac, els carlins, valent-se de l'estratagema i de l'entrada quieta que efectuaren, anaren fent un bon nombre de presoners, alguns d'ells d'importància. Així, ultra els nombrosos individus del Batalló de Voluntaris armats i desarmats que anaven a incorporar-se al mateix, fou

pres el Secretari de l'Ajuntament i segon Comandant de Voluntaris de la República, Víctor Fructuoso Sinal, al sortir ja armat de l'Ajuntament per anar a unir-se a les seves forces, enterat ja de què els carlins havien entrat a la ciutat; en Josep Cunill, amo aleshores del Cafè del Centre i voluntari de la segona companyia pres també en les mateixes circumstàncies; l'agutzil del Municipi en Climent Boter Traver, també armat amb carrabina, a l'anar a posar-se a disposició de l'Alcalde; el Jutge de Primera Instància don Toribí de la Mata, el fabricant don Joaquim Esquerra, el negociant don Francesc Font, el guarnicioner en Pere Coloreu, el Secretari del Julgat Municipal en Francesc Xavier Mora, el majordom de la fàbrica del senyor Bonet, en Vicenç Estrany i altres persones que es dirigien les unes a casa seva i altres al Casino Mataroní.

Començada la brega al topar els carlins amb les forces locals ja preparades, se succeïren les empaitades pels carrers de la ciutat fins que vingué l'ajuda de la columna de Càdiç al comandament del tinent coronel don Antoni de Arrieta, els invasors es veieren obligats a retirar-se no sense deixar d'emportar-se els presoners que havien fet. Mentrestant, però, a la ciutat restaven els cadàvers

de Francesc Oliver i de Bartomeu Teixidó qui morí a la Baixada de Feliu davant de can Sisternes, travessat per una bala de plom que a l'escriure això tinc a la vista, car li fou extreta i guardada per l'Arxiver de l'Ajuntament, i que pesa gairebé tres unces; ambdós eren voluntaris del Batalló de la República. Deixaven també quatre ferits: Josep Sala, Joan Senties, Josep Marc i Francesc Sala.

Dels presoners, que foren portats tots a can Bruguera, a presència del capítol Savalls, el qual esperava el resultat de l'atac a Mataró, en foren llibertats uns quants per tal de portar un ofici a l'Ajuntament intimant-li una ordre de què li enviés immediatament quaranta mil duros, a guisa de contribució en garantia de la qual, es reservava com a presoners els senyors Simal, Cunill, Boter, de la Mata, Esquerra, Font, Mora Coloreu i Estrany. L'Ajuntament es reuní en sessió extraordinària a les set del matí del dia següent i acordà ocupar-se «detenida y concienzudamente» de l'assumpte i començar per a obrir una subscripció per a les famílies dels morts i per a socorsos dels ferits i a l'efecte es nomenà una comissió a cada districte per tal de fomentar-la. Com que el Secretari se l'havien endut cap a can Bruguera, aquesta sessió l'efectuaren amb un suplent que nomenaren allí mateix.

Per sort, el Brigadier Martínez Campos, que no badava, havia escoméss. al Montseny a la «troupe» de Savalls i havia alliberat als disortats mataronins que no dormien pensant d'on sortirien les misses que el «cabecilla» exigia pel seu rescat. El dia 16, un correu arribava a Mataró portant la satisfactòria notícia de que els mataronins tornaven escoltats per les forces del Brigadier i que en breu arribarien a la ciutat. Amb aquest motiu, l'Ajuntament es reuní el dia 16, a les vuit del matí per tal de pendre acords, entre els quals el de gratificar a les tropes llibertadores amb una pesseta i oferir una solemne rebuda als alliberats i als oficials de les columnes de Martínez Campos i de Antoni de

Arrieta, fent una parada militar el dia de l'arribada.

Més tard, el dia 19, l'Ajuntament acordava de fortificar els punts estratègics de la ciutat, de crear una Junta de Armaments i Defensa, i una guàrdia ciutadana mentre no s'enviés una guarnició a la ciutat, i de uniformar amb brusa i gorra distintiva al Batalló de Voluntaris de la República.

Així es donà fi, apart d'una contribucioneta que tingueren de pagar els industrials de la ciutat per a fortificacions, a la primera investida carlista pel 13 de maig de 1873.

En quant a l'altra tràgica jornada del 10 de gener de 1875, vegeu la patètica descripció que en fa «El Clamor de la Marina», periòdic mataroní, del diumenge, 18 de gener de 1880:

«EL ANIVERSARIO DEL 10 DE ENERO

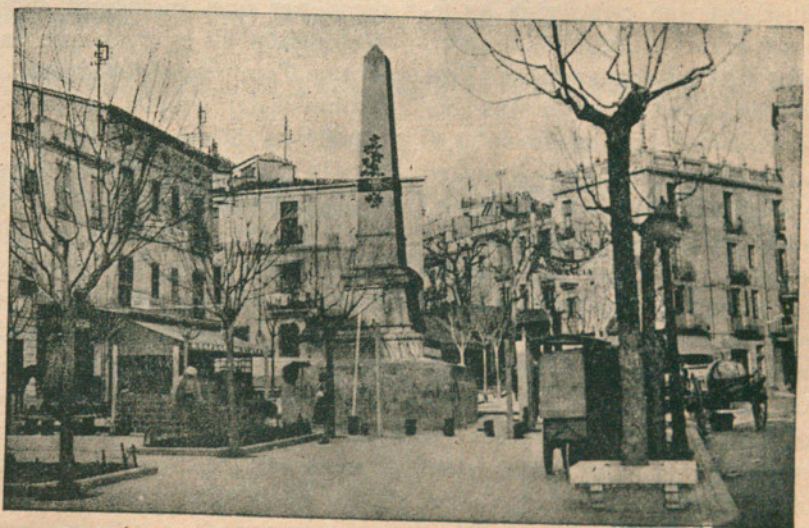
Érase el amanecer de un día frío y nublado; presentia ya su cercana agonia el monstruo carlista, a quien hirió de muerte el grito de Sagunto, y el Rey Alfonso, lleno de gozo y esperanza, se aprestaba á seguir entre ruidosas ovaciones el camino de Barcelona á Madrid que un caudillo de corazon y fortuna le allanara.

La mayor parte de las columnas liberales que seguian el rastro y contenian los osados movimientos de las huestes carlistas, mil veces vencidas pero no resignadas, se hallaban en Barcelona á saludar al nuevo gefe del Estado.

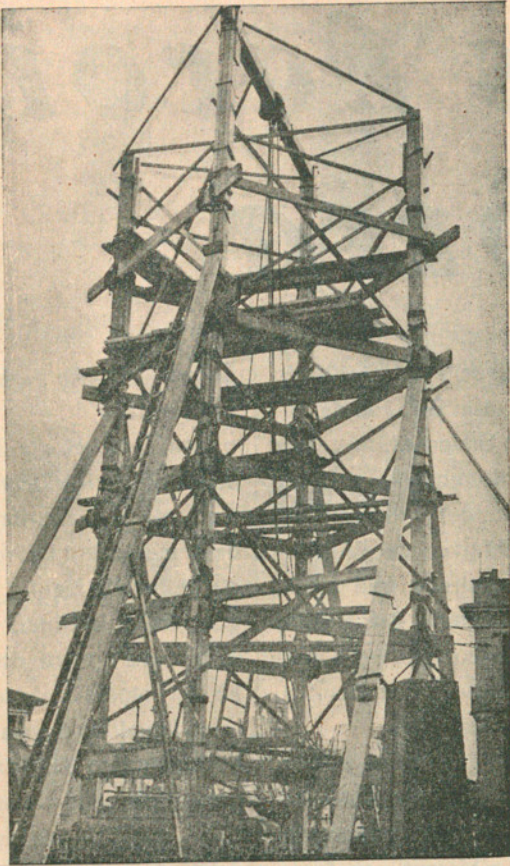
Nuestra ciudad, una buena parte de cuyos moradores habia ido á la capital á conocer al jóven monarca, se hallaba descuidada, no pudiendo sospechar la terrible y violenta acometida de que muy pronto iba á ser víctima.

Las puertas se hallaban cerradas, los moradores dormidos, las calles desiertas y los centinelas ávidos de la luz del día que ya en el cielo despuntaba.

Los retenes de las torres avanzadas, alumbrados por las rosadas tintas de la aurora, se disponian ya, cual de ordinario, á concentrarse en

.. quan ens feia més llàstima

En plena tasca de desplaçament

la ciudad para volver á sus puestos al anochecer, cuando algunas frecuentes descargas que sonaron por la parte de San Simon, los retuvieron otra vez en sus peligrosos puntos.

Con la velocidad del rayo cundió en la ciudad la triste noticia de que los carlistas, gracias a una sutil estrategia, habian llegado á invadir uno de nuestros arrabales. Poco tambien tardó en saberse que el denodado esfuerzo de las rondas acuarteladas entre nosotros, habian logrado contener el primer ímpetu de las enemigas huestes, cesando de momento el pánico que la primera noticia habia producido entre nuestros vecinos.

La confianza en la derrota del enemigo renació y se afirmó al poder apreciar las altas dotes militares del Gobernador de la plaza, (á quien Mataró nunca le agradecerá bastante lo mucho de que le es deudora) y al saberse que se hallaba entre nosotros el héroe veterano D. Jaime Ibran, á quien en un principio se suponía ausente, por cuya sola circunstancia no pocos dudaban del buen éxito de la resistencia. Después de varias tentativas por parte de los carlistas para rendir el fuerte del Rebalet, las cua-

les fueron todas vigorosamente rechazadas, aquellos hubieron de retirarse, no sin haber sufrido respetables pérdidas, y no sin ser molestados y perseguidos en su vergonzosa retirada por las exiguas fuerzas de Ibran, quien, contemplado por sus conciudadanos que seguian llenos de emocion sus movimientos con ayuda de telescopios desde terrados y azoteas, quiso demostrar en cuan poco estimaba su vida y en cuanto estimaba la de la querida ciudad en donde rodó su cuna.

Tal fué la gloriosa jornada del diez de Enero de 1875, en la que Mataró, gracias á la imposible serenidad y acertada direccion de D. Domingo Pascual de Torrejon, gracias al héroe valor de Jaime Ibran, y gracias al concurso de las rondas y su guarnicion, lo propio que á la actividad resuelta de su milicia, pudo evitar para sus hijos la página mas sangrienta y vergonzosa de su historia.»

Aquesta segona jornada de defensa ciutadana no fou de tan lamentables conseqüències com la del 73, degut a haver trobat la població més previnuda, o tal volta per falta de tàctica dels invasors, car segons versions

d'un testimoni de l'època, els carlins haurien pogut molt bé entrar per la banda de mar, que en aquella hora estava abandonada. L'heroi d'aquesta jornada, com en la del 73, fou però, el capità de la ronda volant, en Jaume Ibran, home ardit i coratjós i potser massa temerari, car en les dues jornades, la seva sola presència, serví per a infondre l'ànim necessari en tan difícils trànguls, mentre de les dues jornades en sortí il·lès, la seva perfídia contra els carlins el dugué a la mort el dia 24 d'abril de 1875, en una acció de guerra pels voltants de Breda. Mataró li dedicà tal com a n'en Salvador Palmerola altre matoroní que no sabem el lloc i data de la seva mort, un carrer de la ciutat el dia 10 de gener de 1909; també recordà de la mateixa manera la data del succés. Poca cosa més es destaca de la diada del 10 de gener. La ciutat, a iniciativa de l'Ajuntament, obrí una subscripció per a oferir una espasa d'honor al Comandant de les forces locals i una altra a n'en Jaume Ibran. Es concediren per l'Ajuntament subvencions als ferits, una gratificació de dues pessetes a cada individu de tropa i rondes volants i acordà fer constar l'agraïment a n'aquests i als

voluntaris espontanis que defensaren la ciutat d'una catàstrofe, així com a les forces que comandava el senyor Massons i que vingueren en defensa de la població. També es concediren al macer de l'Ajuntament en Climent Boter—que ja fou pres l'any 73—i al mosso del Cercol Liberal en Joaquim Sala, vuit duros a cadascú per llur valerosos comportament, i setze duros a un carter d'aquesta ciutat que fou pres pels carlistes i condemnat a mort i que pogué escapar-se tirant-se a mar.

Aquesta és la relació dels fets que arriba fins a les nostres mans en els nostres dies, després de seixanta anys.

I finalment, cal només fer constar que fins fa un cert temps, relativament curt, els consistoris matoronins donaven en les dates solemnes del 10 gener i del 13 de maig una pompositat i transcendència en les commemoracions de les diades heroiques i dels homes que les en feren. Avui dia molta gent, però molta, ja no sap ni un borrall, ni té el més lleu record ni admiració per aquells ciutadans i patriotes que ens precediren. Déu els tingui en sant repòs.

J. C. T.

Juny de 1935.

Tal com ha quedat: centradet, cenyidet i amb quatre floretes...

El magnífic Stand de la "Companyia General d'Electricitat, S. A."

Una de les sorpreses de la Fira Comercial la constituirà el Stand que aquesta Companyia ha bastit amb l'entusiasme que caracteritza les seves actuacions en matèria de servei públic. Efectivament, aquesta Companyia ha volgut donar als seus abonats de Mataró una explicació o, si es vol, una exposició de la forma en què es subministra el fluid elèctric i dels treballs que són necessaris per a fer arribar aquest fluid fins a domicili de l'abonat. Altrament, la Companyia ha tingut l'encert, des del punt de vista comercial, de posar a l'abast del consumidor el coneixement de les enormes despeses que correspon fer a aquella amb tal de justificar el preu a què es paga el kw.

Creiem que la «Companyia General d'Electricitat S. A.» ha fet bé en

procurar que la seva exhibició a la Fira tingués el doble caràcter d'ensenyament i de justificació, perquè cal reconèixer que moltíssims abonats desconeixen els esforços que ha de fer una Companyia d'electricitat per a subministrar aquesta en perfectes condicions. S'esvaeix d'aquesta manera la ignorància i en cert aspecte la malícia, tan popularitzada, de què el subministre de fluid elèctric gairebé no costa res i que les Companyies de serveis públics s'enriqueixen enormement a costa dels abonats. L'electricitat en entrar a la nostra llar ha degut ésser produïda en instal·lacions modèliques que aprofiten el cabdal d'aigua dels Pirineus i les seves vesants; després de produïda, ha d'ésser transportada a altíssima tensió; després, transformada i, encara, pos-

teriorment, tornada a transformar fins a fer-la arribar a la llar o a l'establiment fabril o comercial. Per altra part, la Companyia ha d'atendre a unes altres despeses no menys importants, com són les ocasionades pel manteniment, facturació, cobrament i sobre tot ha d'atendre al pagament de crescutíssimes contribucions i impostos, els quals, naturalment, serveixen per acréixer el Tresor i per tant l'Erari Públic.

Avui que s'ha posat de moda en algunes contrades parlar de «Dieselització» o sigui de producció elèctrica mitjançant olis pesats, deuria pensar tothom que malauradament Espanya ha d'importar aquests de l'estranger; per tant, aquella paraula resulta sinònima d'estrangerització... Altrament, la regularitat i potenciali-

tat d'un servei hidro-elèctric de l'envergadura de «Companyia General d'Electricitat S. A.» és difícil i gairebé avui impossible d'igualar-se.

Per últim, cal remarcar d'aquest Stand l'exhibició que s'hi fa d'unes làmpares portàtils, el rendiment lumínic de les quals és verament extraordinari. No són làmpares escollides a l'atzar, sinó aparells construïts científicament i amb els quals s'aprofita tota la llum que es consum.

No ens extenem més en comentar aquesta participació tan estimable de la Companyia General d'Electricitat que posa de relleu la importància de aquesta Empresa i la consideració que serva als seus abonats de Mataró, però ens proposem fer-ho degudament en números successius.

Francolí

Escumós
Extra
Imperial
Royal-brut:dry

Xampany de Cava de
producció Nacional

El de més alta qualitat
i a més bon preu

Grans Caves naturals a Espluga de
Francolí prop l'Històric Monestir de Poblet

Arbres - Plantes - Flors

Frederic Pera

Premi extraordinari
Exposició de Plantes i Flors, de Barcelona
Tardor de 1932

Especialitat en mimoses empeltades

Telèfon 136

Mataró

Banco Urquijo Catalán

Domicili: Pelai, 42 - Barcelona - Apartat de Correus, 845 - Telèfon 16460

Direccions Telefònica i Telefònica: CATURQUIJO

CAPITAL: 25.000.000

Magatzems a la Barceloneta - Barcelona

Agències i Delegacions a Banyoles, La Bisbal, Calella, Girona, Manresa, Mataró, Palamós, Reus, Sant Feliu de Guixols, Sitges, Torelló, Vic i Vilanova i La Geltrú

Corresponsals del «Banco de España» a Arenys de Mar, Banyoles, La Bisbal, Mataró i Vilanova i La Geltrú

ENTITATS QUE COMPOSEN EL GRUP «URQUIJO»

Denominació	Casa Central	Capital
«Banco Urquijo»	Madrid	Pessetes 100.000.000
«Banco Urquijo Catalán»	Barcelona	» 25.000.000
«Banco Urquijo Bascongado»	Bilbao	» 20.000.000
«Banco Urquijo de Guipúzcoa»	San Sebastián	» 20.000.000
«Banco del Oeste de España»	Salamanca	» 10.000.000
«Banco Minero Industrial de Asturias»	Gijón	» 10.000.000
«Banco Mercantil de Tarragona»	Tarragona	» 3.000.000
«Banco Urquijo de Guipúzcoa - Biarritz»	Biarritz (França)	Francs 1.000.000

Les quals tenen establertes bon nombre de Sucursals i Agències a diverses localitats espanyoles-Corresponsals directes a totes les places d'Espanya i a les més importants del món

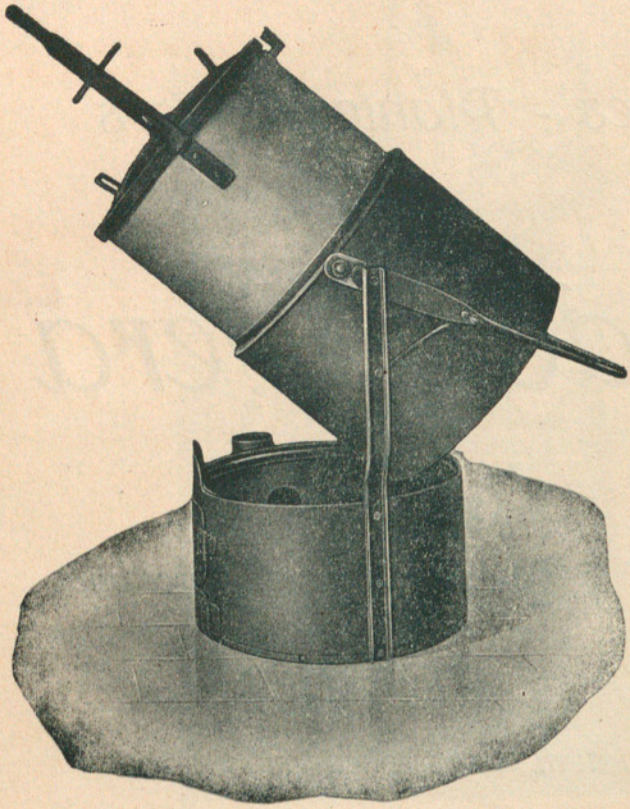
Agència de Mataró: Carrer de Francesc Macià, 6 - Apartat, 5 - Telèfons 8 i 305

Igual que les restants Dependències del Banc, aquesta Agència realitza tota mena d'operacions de Banca i Borsa, Descompte de cupons, obertura de crèdits, etc., etc.

Hores d'oficina: De 9 a 13 i de 15 a 17 hores - Dissabtes de 9 a 13

Horari d'estiu (juliol, agost i setembre): De 9 a 13 hores

CALDERERIA EN COURE I EN FERRO

Emili Suriá

CHURRUCA, 39 — TELÉFON 393

Calderes volcables al vapor per la preparació d'aliments per al bestiar

en planxa de ferro i estanyades de l'interior :

Núm. 1 - 200 litres - 375 Ptes.

Núm. 2 - 325 litres - 550 Ptes.

Núm. 3 - 450 litres - 775 Ptes.

PRIORAT negre

— Scala - Dei —
16°

Sec i dols

— Aquesta casa és la que pot atendre'l en totes les seves comandes de vins d'alta qualitat —

FASSINA

del carrer nou número nou — MATARÓ

VALDEPEÑAS blanc

— Selecte —
14°

Dols i sec

"CAFÉ CLAVÉ"

Nou propietari

A. MASGORET

IMMILLORABLE SERVEI

IMPORTANTES REFORMES

CONSUMACIONS DE MARCA A PREUS REBAIXATS

CADA DIUMENGE, de dos quarts de 12 a dos quarts de 2 del migdia
SELECTES CONCERTS FAMILIARS

Viatges i Turisme

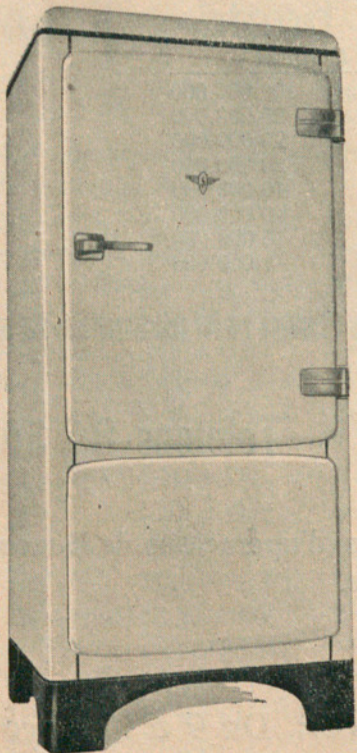
Organització de viatges, excursions, comitives i peregrinacions. Billets de ferrocarrils nacionals i internacionals, passatges marítics i aeris, i tot quan tingui relació amb els viatges i turisme.

PER A INFORMES: JOAN FONTANALS

Lepant, 50 MATARÓ Telèfon 396

Neveres elèctriques

WARNER

STAND NUM. 6 - A

Agent oficial per Mataró i Comarca:

ELOI CATALÀ

Lepant, 45

Una millora indispensable

La justícia és administrada a Mataró en uns locals impropis

El local lamentable del Jutjat de Primera Instància. - El Jutjat Municipal insuficient i raquífic. Tres projectes de solucions

per Jesús Segura

IMPRESSIÓ DEPLORABLE

Una cosa tan seriosa i tan encarcarada com és l'administració de la justícia a tot arreu, i diríeu que ací Mataró no hi donem cap mica d'importància. La deixem abandonada, com a cosa ingrata i desagradable. No ens preocupem gens de que tingui ni el mínim de decorum exigible. Qualsevol que vegi l'indecència—aquest és el mot més adequat—del Jutjat de primera instància, treurà una impressió francament deplorable de nosaltres. Tanta dignitat, tanta senyoria, tan de tò com hi ha en la carrera judicial i ací els tenim encaixonats en el més deixat i llòbrec dels edificis públics. Ningú diria que la seu dels Jutges, advocats, procuradors i fiscals de tot el districte, és en aquell vell casal brut, xacrós, escrostonat i pobríssim de la Plaça de la Constitució.

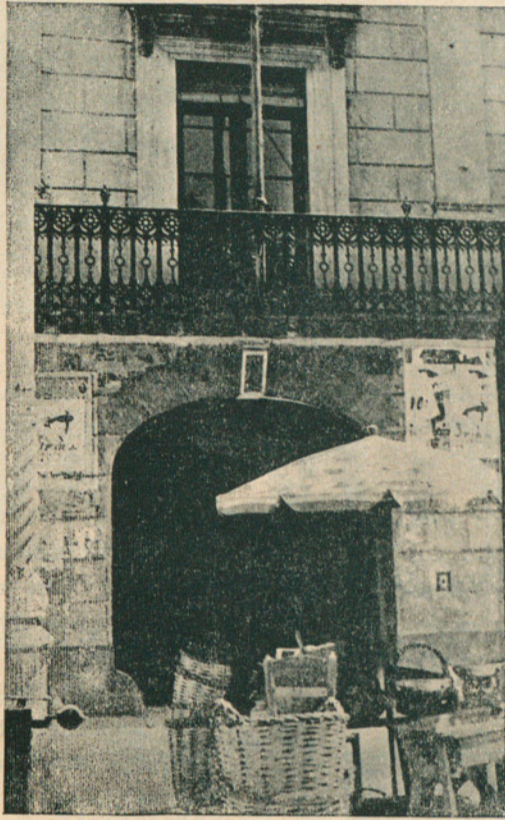
La justícia a Mataró és administrada en un local impropí, indecorós, indigne, que per si sol resta prestigi a les funcions judicials.

La descurança amb què ha estat tractada aquesta qüestió en una ciutat com Mataró que aspira a la capitalitat del Maresme, és molt lamentable. Si amb tot fessim igual tindrien molta raó en regatejar-nos aquella distinció. Serà bo que, de cara almenys a aquesta importància de capital comarcal, repassem els nostres defectes per esmenar-los tan aviat com sigui possible i posar-nos en condicions del que és i pugui significar aquell tractament. I un dels primers problemes que hem de resoldre ha d'ésser aquest dels Jutjats, que avui per avui, són una veritable vergonya.

EL JUTJAT DE PRIMERA INSTÀNCIA I INSTRUCCIÓ

Mig tapat pel pintoresc espectacle diari de les parades de la plaça mercat a l'aire lliure es troba el local del Jutjat de Primera Instància. El seu aspecte exterior, malgrat la deixadesa i abandó en què es troba, denota un gran casal de l'època isabelina, que en aquell temps deuria fer molta patxoca, però que ara cau a trossos de tan vell i ròneg. En els baixos d'aquest gran casal hi ha quatre botiguetes fosques i al bell mig l'ampla entrada del Jutjat.

Aquesta entrada, per sí sola, dóna al vianant que s'escau passar-hi pel davant, l'impressió més fastigosa i repugnant. Les parets despintades i brutes, la volta del sostre dipositària permanent de terenyines, les portes descolorides i a punt d'estabellar-se, les rajoles del sòl llepissoses i infectes, carregades d'esborancs com si haguessin tingut la verola. Al fons un barri de fusta tapa un safareig que desprèn sempre la pudor podrida de

L'entrada al vell edifici del Jutjat de primera instància

aigua bruta. Tot, però, està mig dissimulat per l'eterna foscor que emplena aquesta entrada baixa de sostre i humida, que serveix moltes vegades de dipòsit de cistells i embalums de verdura del mercat i que constantment fa una fortor de pixum de gat que tapa els nàrius. Quan les mosques estan cansades de passejar-se per les taules dels carnicers i pels coves de fruita tarada de la plaça, totes van a arredossar-se a aquesta gran entrada, i com si s'ho tinguessin dit, veureu que s'hi ajouquen talment fossin a casa seva. Solament en sentir la fressa d'un visitant es desperten per acompanyar-lo, en una volada d'obsequi, fins als primers graons de l'escala.

El visitant que per primera vegada petja l'escala del Jutjat es sobta d'aquesta rebuda dels insectes, i esquivant-los amb un desagraïment palpable, puja els graons de l'escala, i els seus ulls es perden per l'extraordinària alçada de les parets, que un jorn havien estat pintades i que ara a còpia d'anys de servitud han perdut la seva passada rigidesa mostrant unes lleugeres ondulacions carregades de pols molt a tò amb les «llagues» del sostre que ensenyen desvergonyidament un interior de material podrit que de tant en tant cau amb estrèpid esglaiador.

En un recó del replà fa una colla de mesos que s'hi rovellan les desferres d'una dotzena de bicicletes provinents d'un sensible accident. Dues portetes senyalen l'existència d'unes comunes sense ventilació ni llum. Al costat, la porta d'entrada al Jutjat i una altra que duu a les habitacions particulars

antiga però no pas despreciable. Al fons una altre porta tota de fusta pintada amb una altra placa: «Colegio de Procuradores» que tapa un interior petit com una capsula de llumins i tan pobre que fa plorar.

Traspasant la porta del costat, entreu a la Sala dels Oficials on sempre hi ha una tertúlia o altra. El paper de les parets descolorit i esquinçat a troços; dues taules senzilles amb el imprescindible piquejat de les taques de tinta; prestatges amb impressos i una màquina d'escriure que mai la deixen quieta. Una obertura condueix al despatx del Secretari, que no fuig de la vulgaritat. Un passadís comunica la Sala dels Oficials amb la Sala de vistes, ridícula, abandonada, d'un vermell estantís, físic, i un empostissat de fusta rònega i corcada. Una vista en aquesta Sala esquifada, ha de resultar tan grotesca com una escena de teatre d'aficionats d'un poblet muntanyenc que vulguin representar-hi un judici. Quan us diuen que no serveix per a res, que mai s'hi celebra cap acte—només de tant en tant algun judici del Tribunal Industrial—compreneu desseguida el perquè. Tota la solemnitat que pogués revestir el judici, per apassionant que fos, quedaria ridiculitzada per aquest escenari més digne per aficionats teatrals d'esperdenya que per a senyors imposants de toga enxarolada. Avui per avui aquesta mitja sala, sense insígnies ni atributs de cap mena, serveix únicament per acabar-se d'envellir. Damunt les taules hi jueuen abandonats alguns expedients i llibres que no saben on posar-los. Per una porteta que hi ha al costat del que algun optimista anomenaria presidència alguna vegada

La porta d'accés al Jutjat de primera instància

s'hi escapa el gat o una gallina de la casa de l'agutzil i llavors el tò de ruralia és més evident encara. L'altre meitat de la Sala — el lloc que ocuparia el públic en el judici — és aprofitada per l'Oficial Criminalista per a les seves tasques; en aquell reoniet, a l'alcanç de les oïdes de tothom, s'hi prenen les declaracions d'un desgraciat que ha escanyat dos ànecs i els Moços d'Esquadra l'han enxarpat, d'un «maleante» que ha sorprès la guàrdia civil, d'un vagabond que la guàrdia municipal ha agafat per «pispa», i d'assumptes molt més seriosos i importants que fan tornar la pell vermella i els polsos suats en oïr-los, un que no sigui de l'ofici.

L'únic de bo que hi ha en aquest jutjat és el despatx del senyor Jutge, que almenys, no és inadequat i presenta un aspecte de seriositat, imprescindible en aquell lloc.

Després d'aquest despatx trobeu l'arxiu, materialment insuficient per a tant de paper revellit que s'hi ha d'amutegar.

Aquesta és la descripció fidel del nostre pintoresc Jutjat de primera instància, col·locat en el prestatge del mig d'aquest vell edifici isabelí, damunt unes botigues vulgars de mercat, i sota les pobríssimes habitacions del seu segon pis.

Dues estances visiblement esquistades, del Jutjat Municipal

La més elemental de les condicions, el més primitiu concepte de la dignitat de les funcions judicials, i el decòrum més indispensable de les oficines públiques, clamen la dignificació del estatge on ha d'administrar-se la justícia. El seu clam, però, fa tants anys que dura, que la veu ha anat engrugollant-se i avui no té prou força per arribar a les altes esferes. Nosaltres, a còpia de sentir aquell plany esmortuït, n'hem copsat tota la seva pena i tragèdia i ens hem decidit a posar-hi l'alta-veu d'aquest reportatge perquè eixordi les oïdes dels que podrien evitar-ho.

EL JUTJAT MUNICIPAL

En un reoniet de la planta baixa de la Casa Consistorial, entrant a mà dreta, hi trobareu el Jutjat Municipal.

L'aspecte del seu agençament no és pas censurable. El mobiliari i la decoració són discrets i no desentonen pas. L'Ajuntament ha tingut cura d'anar-lo renovant de mica en mica i avui no fa mal a la vista.

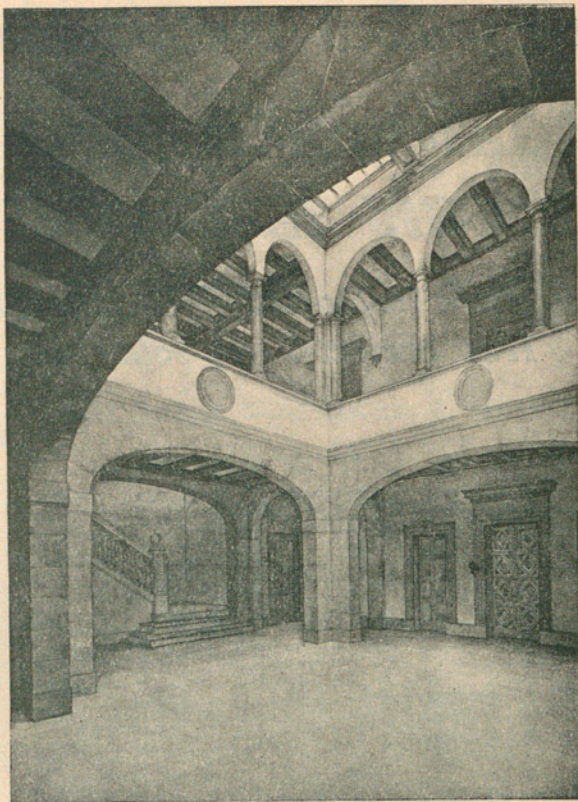
La gran falla, però, cal cercar-la en la incapacitat del local que cada dia resulta més insuficient per a les funcions que li són pròpies. L'espai que en moltes cases ocupa un menjador, ací es distribueix per vestíbul, Se-

cretaria i Sala de Judicis, tot petit, escanyolit i raquític.

Oberta la porta vidriera de l'entrada trobeu davant vostre un vestíbul en miniatura, on solament hi caben no és gros ni molt menys, per anar a seure darrera la seva taula de treball ha de passar-hi de cantó, tant curt és l'espai que queda entre el costat de la taula i la paret.

Tothom afirma la insuficiència i la incapacitat d'aquest local per a Jutjat Municipal. Però els anys passen i continua igual. I és que la seva sort està tan estretament lligada amb la del seu germà gran — el de Primera Instància — que fins que es dignifiqui aquell no s'arranjarà aquest.

Al costat s'hi troba una saleta curta i prima que és el despatx del Secretari; és tan estreta que el Secretari, que

Perspectiva del pati central de la Casa Renacimiento, restaurada segons el projecte dels Arquitectes senyors Brullet i Torres-Clavé, que estava destinat al concurs obert per l'Ajuntament per a transformació d'aquell Casal per a Jutjats i que no s'arribà a celebrar.

PROJECTES DE SOLUCIONS PER A AQUEST PROBLEMA

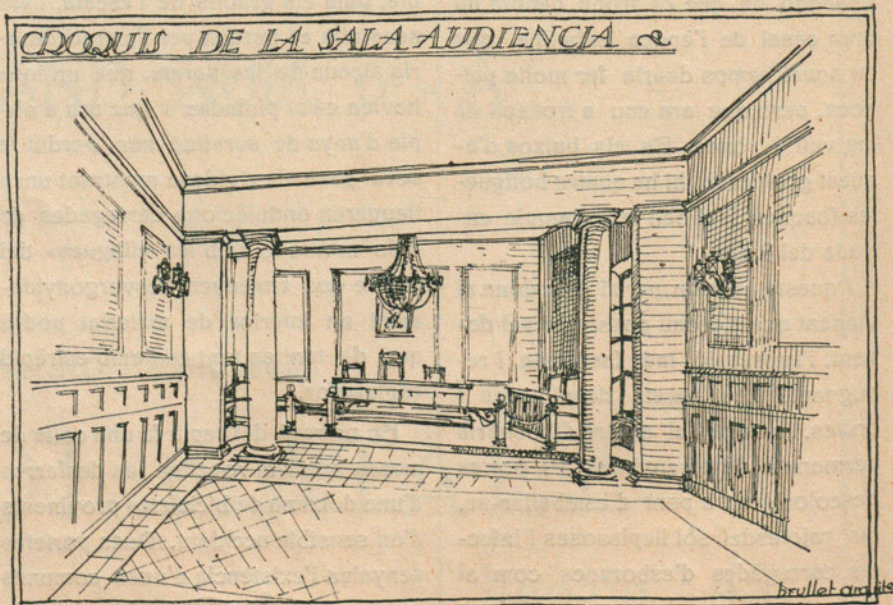
Mancarem a la veritat si no diguéssim que en algun temps hi ha hagut qui s'ha cuidat de solucionar aquest problema dels Jutjats. Més d'un i de dos projectes s'han fet per tal d'anar al seu acoblament en un sol edifici, juntament amb l'estatge del Jutge i de l'Agutzil. Però sempre han sorgit entrebancs que han estroncat el camí de realitzar-ho. Avui tothom està d'acord en que és d'absoluta necessitat aplicar-hi una solució o altre. Però el temps passa sense que prosperi cap projecte. Per millor il·lustrar aquest reportatge ens sembla interessant explicar-ne les tres solucions ideades per a resoldre el problema de l'estatge d'administració de la Justícia a Mataró.

PRIMERA SOLUCIÓ: TRANSFORMACIÓ DE LA CASA RENAIXEMENT DEL CARRER ENRIC GRANADOS PER A JUTJATS

La idea parteix del temps de la Dictadura L'Ajuntament conscient de la indecència del Jutjat de Primera Instància, fità els ulls en la casa d'estil renaixement del carrer d'Enric Granados, propietat de l'Ajuntament, que es pensava destinar a Biblioteca Pública i Museu Municipal. Divolida la Biblioteca que passà a mans de la Caixa d'Estalvis i en franca decadència el Museu va creure's que es podria aprofitar aquell local per instal·lar-hi els Jutjats, i les habitacions particulars del Jutge de Primera Instància. El projecte oferiria unes despeses que haurien estat cobertes amb un préstec, amortitzat amb l'import del lloguer del Jutjat de Primera Instància, i la casa del Jutge que l'Ajuntament paga i que llavors s'hauria estalviat ultra les aportacions actuals dels Ajudaments del Districte, que servien també per amortitzar el préstec i després quedarien íntegres en el pressupost Judicial. La idea semblà bona només que per aquestes condicions econòmiques i, a desgrat de les protestes dels que es feien la il·lusió de veure transformat aquell artístic casal en digna Biblioteca-Museu de la ciutat, va obrir-se un concurs d'adaptació del local per a Jutjats. Aquest concurs, però, per causes que no són del cas, fou anulat i els projectes fets i a punt de presentar rodolaren per terra. Avui la casa renaixement continua igual, i sembla molt problemàtica la seva restauració.

SEGONA SOLUCIÓ: RESTAURACIÓ DE L'ACTUAL EDIFICI DE LA PLAÇA DE LA CONSTITUCIÓ

Fallada aquella solució, i davant la ruïna, cada dia més accentuada del local de la Plaça de la Constitució, es pensà de tractar amb el propietari del local perquè la restaurés pel seu compte. El propietari s'hi avingué, però, naturalment, a base d'augmentar el lloguer, puix no era qüestió de transformar l'edifici de dalt a baix, adaptant-lo a les necessitats del Jutjat sense cap compensació econòmica ni assegurança d'estabilitat. Com que la solució no oferiria tantes dificultats com l'anterior, s'embastaren les negociacions i el propietari encarregà un projecte de reforma total

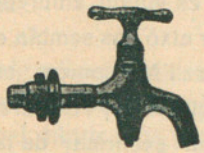
Un apunt de la futura Sala Audiencia després de la reforma de l'actual edifici del Jutjat de primera instància, projectada per l'arquitecte mataroní Miquel Brullet

Mossèn Jacint Verdaguer, 10 i 12
Sant Benet, 24

Telèfon 111

Fundició de Metalls i Taller Mecànic

Aixetes de totes classes Plomades per a les xarxes
Compra de metalls vells

JOSEP MASSUET

Fermí Galán (Reial), 315

MATARÓ

GRANJA CARALT
DOLORS REY

XOCOLATES FINES DE LES MILLORS MARQUES
Llet pura de vaca - Natilla - Cafè - Flams - Cremes - Begudes
diverses - «Yogourts» i «Kefir» DANONE

ESPECIALITAT EN GELATS

Riera, 14

(Davant el carrer de Bisbe Mas)

Banc Espanyol de Crèdit

Fundat l'any 1902

Casa Central: Madrid - Alcalà, 14

Capital social: Ptes. 100.000.000'-

Capital desemborsat: Ptes 51.355.500'-

Fons de reserva: Ptes. 67.621.926'17

Sucursal de Mataró: Sant Josep, 6

Direcció Telegràfica i Telefònica: **Banesto**-Tel.102 - Apartat 33

Sucursals a Catalunya: Barcelona, Lleida, Tarragona, Balaguer, Borges Blanques, Cervera, Espluga de Francolí, Manresa, Mataró, Montblanc, Santa Coloma de Queralt, Tàrraga, Tortosa i Valls.

Més de quatre centes sucursals i agències a la Península i Marroc

Corresponsals a les principals places del món

COMPTES CORRENTS

amb interès

IMPOSICIONS A TERMINI

CAIXA D'ESTALVIS

- Descompte de cupons -

Dipòsit de títols en custòdia

Consultes gratuïtes sobre valors

Descompte i cobrament de lletres, girs, crèdits d'acceptació, etc., etc.

Executem per compte de la nostra clientela tota classe d'operacions de Banca i Borsa

Merceria : Paqueteria : Quincalla : Perfumeria : Juguines
Confeccions : Gèneres de Punt

Antiga Casa Manresà Fundada a l'any 1858

JOSEP MAÑACH

Sant Cristòfor, 21

Mataró

Tintoreria Ballbé

Rentats veritat
Colors solids

Rapidesa en els treballs

Planxat a ma

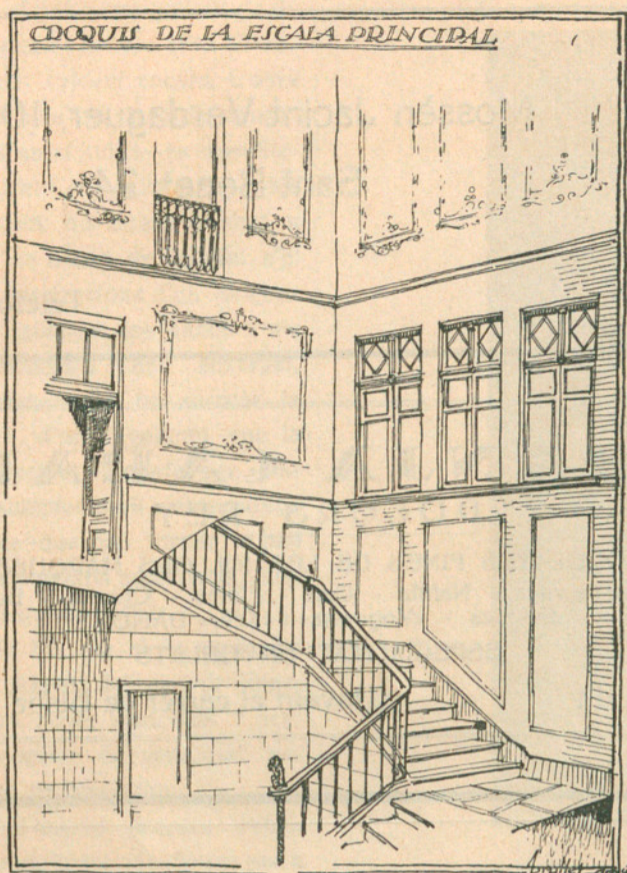
BAIXADA STA. ANNA, 9

Aquesta casa no té sucursal

Restaurant de l'Estació

VIDUA NONELL

Mataró

Altre apunt de l'escala d'ingrés a l'actual edifici del Jutjal de primera instància d'acord amb el projecte de reforma esmentat

de l'edifici, salvant la dificultat de les botigues de la planta baixa i la seva comunicació amb el segon pis, i projectant-se la nova distribució i àdhuc decoració de les estances. Aquestes negociacions, però, no s'acabaren. Tingueren més un caràcter particular que oficial, i no s'arribà a concretar res. I com és de suposar, el propietari, sense desdir-se de continuar-les, deixà la qüestió per a millor ocasió, i mentrestant el local va escrostonant-se i revellint-se...

I TERCERA SOLUCIO: ELS JUTJATS AL LOCAL DE L'ESCOLA D'ARTS I OFICIS, AQUESTA AL LLOC DE L'INSTITUT, I CONSTRUIR DE BELL NOU UN ALTRE INSTITUT MÉS ADEQUAT.

Per si no fossin prou aquests dos projectes que hem exposat, encara n'hi ha un altre, de molta més envergadura, que malgrat les dificultats que presenta, no és pas rebutjable. És tot un pla de dignificació de tres edificis públics, ideat pel senyor Jaume Recoder, quan ocupava el càrrec de primer tinent d'Alcalde de la ciutat.

Es tracta d'adaptar i transformar l'edifici de l'Escola d'Arts i Oficis per a arxius i organismes del Treball en la planta baixa Jutjats Municipal i de Primera Instància en el pri-

mer pis i dedicar la resta de l'edifici a domicili del Jutge, agutzil i Col·legi d'Advocats, de Procuradors, i encara reservant un bon espai per al Museu Municipal en els baixos. El projecte féu molta il·lusió en aquells dies i àdhuc es confeccionaren els plànols d'adaptació del local per l'arquitecte senyor Brullet.

Aquest projecte té a més la virtut de solucionar l'urbanització de la Plaça de darrera l'Ajuntament, oferint el bell conjunt dels edificis de l'Ajuntament, Caixa d'Estalvis, Palau de Justícia (?) i Casa Renaixement.

O sia la política, l'economia, la justícia i l'art acoblats en aquesta plaça en franca camaraderia!

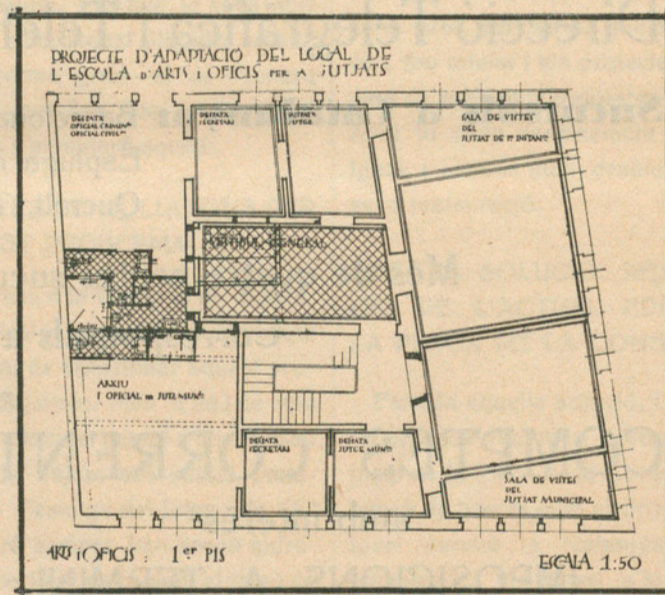
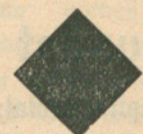
L'habilitació, d'aquest edifici per a Jutjats, exigiria el trasllat de l'Escola d'Arts i Oficis. A on? Precisament al nou edifici de l'Institut de segona Ensenyança, que reuneix molt bones condicions per ensenyança nocturna i que segons les últimes impressions el Ministeri de Instrucció Pública no li reconeix aptitud per a Institut Nacional per manca d'un gran lloc d'esbargiment i per estar davant la Plaça Mercat. Llavors, com és natural, caldria bastir de bell nou un altre edifici per a l'Institut, i fent-lo de nova planta podrien trobar-se totes les condicions exigides.

DE TRES PROJECTES, CAP DE REALITZAT. MATARÓ NECESSITA RESOLDRE AVIAT AQUESTA QÜESTIÓ.

Potser no trobariem cap millora urbana de la ciutat que comptés amb tants projecte de solucions com aquesta. Això sol significa l'urgent necessitat de resoldre el problema que presenta a Mataró els locals de l'administració de justícia. Hi ha tres projectes per a satisfer tots els gustos, i ara per ara cap d'ells en camí de realització. El primer podem dir que és, a la llarga, el més econòmic, a base d'un préstec que s'anés amortitzant amb l'import del que avui es paga per lloguer del Jutjat i de l'habitatció particular del Sr. Jutge; i les aportacions dels 3 juntaments del Districte; ofereix, però, la renúncia de dedicar aquell local de bell estil a organització de cultura municipal com en principi s'havia pensat. El segon projecte és sense cap mena de dubtes, el de una més immediata realització: només cal una entrevista ben orientada amb el propietari del local per a resoldre'l immediatament. I el tercer, si bé el més costós, és també el que resol-dria d'un sol cop tres problemes: la dignificació dels Jutjats, la transformació de l'Escola d'Arts i Oficis i el posar en les condicions exigides l'Institut elemental de Segona Ensenyan-

ça, per a convertir-lo en Nacional, com tothom espera, demana i desitja,

No cal que insistim més en la necessitat que té Mataró de resoldre aquest problema dels Jutjats. La seva urgència, inclús, és d'una evidència claríssima. Però cal afegir que aquesta qüestió afecta també d'una manera directa a l'Estat o a la Generalitat segons estiguin o no traspasats els serveis de Justícia. La transformació d'un edifici municipal per a l'organització judicial de tot un districte encaixa a meravella en el pla d'obres públiques que es vulgui emprendre a Catalunya. Per això ens sembla oportú recordar a l'Ajuntament aquest problema viu que té per resoldre, per si és convenient gestionar de la Generalitat una ajuda econòmica que facilités la seva solució, bé sigui directament per compte del Municipi, ja sigui incloent-ho en lloc de preferència d'aquell pla quinquenal que preconitzà fa pocs dies el Governador General i President interí de la Generalitat de Catalunya.

Planta principal del projecte d'adaptació de l'edifici dels Arts i Oficis per a Jutjats original de l'arquitecte local Sr. Brullet

Aquest número ha estat sotmès a la censura militar

Estilogràfiques de totes marques i a tots preus

IMPREMTA MINERVA

Barcelona, 13 - Telèfon 255

Ens plau reproduir l'article següent aparegut al diari barceloní «L'Instant»:

«Marià Ribes i Bertran és un xicot d'una trentena d'anys, menut i esprimatxat, amb un aire d'escolanet trist, si no fos que els ulls li parlen, quan es tracta d'art, amb un entusiasme vivíssim.

L'hem trobat carrer del bisbe avall una carpeta sota el braç, bo i caminant cap cot. «—Hem de parlar de Poblet» li he fet. «—Quan vulgueu!» m'ha respost joiosament, com si el mot Poblet l'hagués eixorivit tot d'una...

—...?

Vaig néixer a Mataró, l'any 1902. He heretat del meu pare la seva passió pel dibuix i la pintura; vaig créixer entre marcs i cavallets.

—...?

—He tingut bons mestres; el meu pare el primer. Quina ànima més delicada! Seguint el seu consell, vaig entrar a treballar a l'Arxiu Històric de Barcelona. Vaig trobar en el seu director, Agustí Duran i Santpere, totes les facilitats. En col·laborar en diverses obres de caràcter històric i arqueològic, s'afermà la meua vocació d'artista a través d'aquestes activitats de l'esperit. Els meus treballs foren coneguts pel senyor Eduard Toda, president del Patronat de Poblet.

—...?

—Ell va tenir l'idea de fer croquis de coses pobletanes a puut de caure en l'oblit. M'hi vaig anar engrescant, i els croquis són avui perspectives completes del Monestir. Per tal de orientar-me m'he valgut dels documents i dels gravats fets per Laborde i Parcerissa. Sobretot, però, allò

Un gran artista pobletà

Marià Ribes i Bertran

per TOMÀS ROIG I LLOP

que m'ha ajudat més ha estat viure al mateix cenobi—com si en fos monjo—. Així és com el conec pam a pam, ajudat de les lluminoses converses amb don Eduard.

—...?

—A part de la feina esmentada, m'he dedicat a restaurar quadros

com el de Fra Juncosa (esbós del gran quadro de la Sagristia Nova); rajoles gòtiques i heràldiques, etc. He intervingut en la restauració de la sepultura de la Infanta Joana de Empúries, en la sepultura de Ramon

Folch de Cardona, en vidrieres de l'Església Major...

—...?

—Podeu ben creure que el contacte amb les parets centenàries, amb els brodatz pètrics dels sepulcres reials, la vida, en fi, dins d'un ambient majestuós, malgrat l'horrible crim de la devastació, m'han inspirat una devoció encara més forta per les primeres figures de la nostra Història.

—...?

—¿Que us parli de la poesia de Poblet? Emplenariem tot *L'Instant* d'avui! Es tan impressionant la contemplació de Poblet en aquest aiguabarreig de sentiments que dóna la vista de les runes i les parets que tornen a aixecar-se triomfalment! ¿Qui pot oblidar, d'altra banda, les postes de sol a Poblet, les seves nits de lluna, purament musicals, les grans nevades i l'arquiteig variadíssim del brollador del Claustre Major?

—...?

—En Poblet veig la més alta institució nacional, on es manifestaren esplendidament els més bells exponents de l'art, de l'arquitectura i, a jutjar pels documents, de les esplendors litúrgiques, de la música i de la orientació social i política del país.

—...?

—Poblet, pel damunt de la riquesa de les seves aigües sanitàsses, ha d'atraure en primer terme els artistes per les seves llums, que vesteixen

les pedres de tonalitats infinitament variables a cada tombant del dia... Mès que jo és el senyor Eduard Toda qui us podria parlar de tots, absolutament tots els encisos del Manestir, d'aquest meravellós monument la restauració del qual és la primera de les seves il·lusions, la il·lusió més gran del seu finíssim esperit de cavaller...

—...?

—Tasques meves d'imminent publicació? «Heràldica pobletana» (un volum de 250 dibuixos i text històric); «Poblet en 1830» (volum a carrec del patriota Antoni Marfà, que contindrà una vintena de làmines meves a diverses tintes i un text explicatiu del senyor Toda); i l'«Auca de Poblet», imitació boix, els rodolins de la qual m'estic empescant aquests dies... Ah! Una cosa que em fa molt goig de dir: l'exposició dels dibuixos de «Poblet l'any 1930», pel juliol, a la Casa de l'Ardiaca...

Marià Ribes està impacient. Fa tard al tren que el durà a Mataró. La seva silueta s'esborra dels nostres ulls, com per art d'encantament. Ha fugit, tot esverat, com tots els bons artistes massa plens de feina i de prestigi autèntic.

Aquest número de DIARI DE MATARÓ es ven al públic al preu de 25 cts. Els nostres subscriptors el rebran gratuïtament.

Tintoreria - Blanqueig
Merceritzats
Vaporats i Perxats

Fills de
Llorenç Llinàs

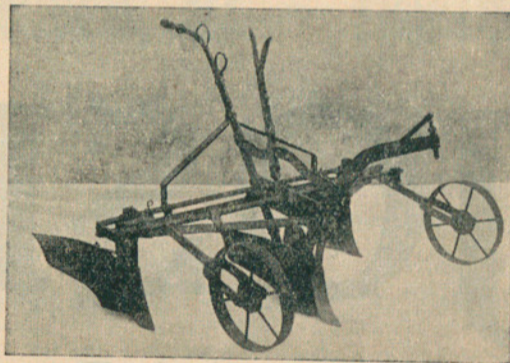
Casa fundada en 1879

Fàbrica i Despatx:

Llull i Fra Lluís de Lleó

Telèfon 44

MATARÓ

AGRICULTORS!!!

NO DEIXEU DE VISITAR

A LA III FIRA COMERCIAL

EL STAND

MAQUINARIA AGRÍCOLA "STER"

J. SABATER - F. LAYRET (SANT BENET), 10

Estalvieu...

no gastareu en va, a l'adquirir els vostres braguers, faixes, mitges, adreçadors i tot ço relacionat al ram d'ortopèdia, tant pel preu com per la qualitat, a l'acreditada

CASA CATALÀ

F. Galan, 322

MATARÓ

Especialitat en la pintura nitrocelulosa dorada "DUCCO" aplicada amb pistolet sistema americà.

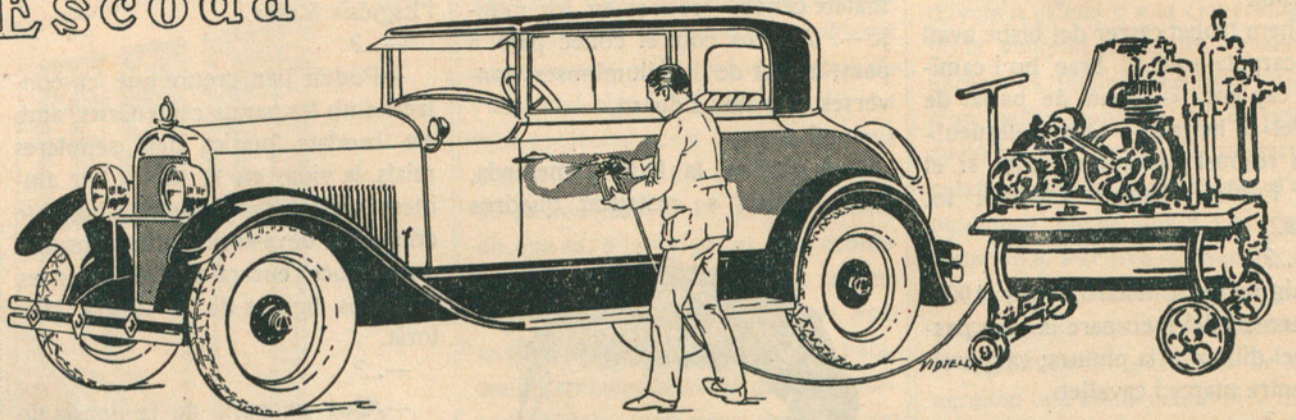
TALLER DE PINTURA

Vicente Escoda

UNIC I EXCLUSIU
EN
AQUESTA CIUTAT

Avinguda de la República (Ronda), 47
Domic. particular: St. Francisco de P., 3

M A T A R Ó

SASTRERIA "LA CIUDAD DE LONDRES"

CONFECCIONS PER A SENYOR I NEN

Sempre les últimes
Novetats en Llanes
Drils i Gabardines

Blaus garantits i velluts
de les millors marques
Especialitat en la mida

JOSEP PLA

Conegut pel Rei de la Baratura - Avui proclamat Campió de la Baratura

RIERA, 18 - MATARÓ

La Reconstructora Americana

Casa dedicada a les

Reparacions i neteja de les màquines d'escriure per difícils i delicades que siguin

ABONAMENTS DE NETEJA I CONSERVACIÓ

PERE PARRA

Goya, 10 BARCELONA Tel. 72482

Lloguer de màquines de 10 a 30 ptes. al mes
Màquines de totes les marques a preus sense competència

SERVEI A DOMICILI

La neteja de les màquines d'escriure és el factor principal pel seu bon funcionament i con-

servació

La casa que compta amb més abonats a Barcelona i a Mataró per realitzar els seus treballs amb tota cura i absoluta garantia

ROURE

RAMBLA, 34

Preus limitats

RELOTGERIA
OPTICA
ARGENTERIA

Copos i medalles per a Esport

FÀBRICA DE GÈNERES DE PUNT

JOAN RIGUAL

Ronda d'en Prim, 70

MATARO

Articles de viatge - Variat assortit en maletes

EMILI ROVIRA

Carteres

Motxilles

Fermí Galán, 347

MATARO

Banca Arnús

SUCCESSORA D'EVARIST ARNÚS

Casa Matriu:

Passatge del Rellogte, 3

Fundada en 1846

Casa Central:

Plaça de Catalunya, 23

SUCURSALS: Balaguer, Berga, Cervera, Figueres, Girona, Granollers, Igualada, Lleida, Manresa, Mataró, Olot, Puigcerdà, Seu d'Urgell, Solsona, Tàrraga, Tremp i Vic.

AGENCIES: Madrid, Portbou, Banyoles, Mollerusa, Artesa de Segre, Agramunt, Gironella, La Bisbal, Pobla de Segur, Pons i Calaf.

Sucursal de Mataró: Apartat, 16 - Riera, 62 - Teléfon 40

Dipòsit de títols en custòdia - Caixa d'Estalvis

Compra i venda i entrega a l'acte de tota classe de títols de contractació corrent. - Descompte de cupons. Canvi de monedes. - Negociació de lletres i demés efectes comercials. - Comptes corrents en moneda nacional i estrangera. - Subscripció a totes les emissions i totes aquelles operacions que integren la Banca i Borsa.

Negociem els cupons venciment corrent

HORES DE CAIXA: DE 9 A 1

Jaume Colominas i Vives

CONTRACTISTA D'OBRES

Encàrrecs: Francesc Macià, 9 i Montserrat, 38

MATARÓ

Calçats a preus de fàbrica

SABATERIA CASTELLSAGUER

BARCELONA, 7

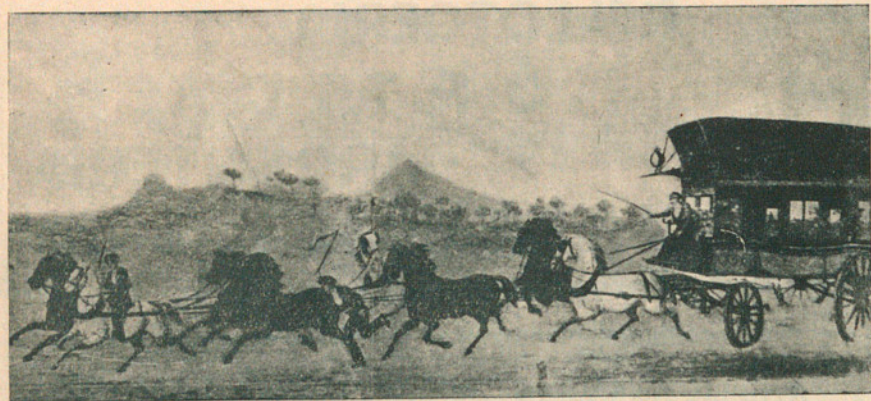
MATARÓ

Vegi els aparadors i comprovi qualitats per a convèncer's que són preus de fàbrica

NUVIS compreu els vostres MOBLES

a la casa MATEU ROS Carrer de Barcelona, 20 i 36, on trobareu

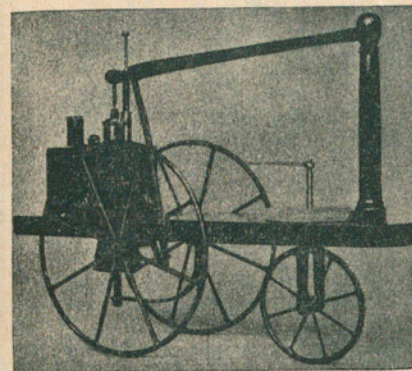
ELS MILLORS I A MES BON PREU

La clàssica diligència, arconada pel ferrocarril
(Reproducció d'un gravat antic)

El ferrocarril, gran element comercial

En un número especial d'una publicació com el DIARI DE MATARÓ, en el qual dediquem una atenció preferent a les tradicionals festes que amb

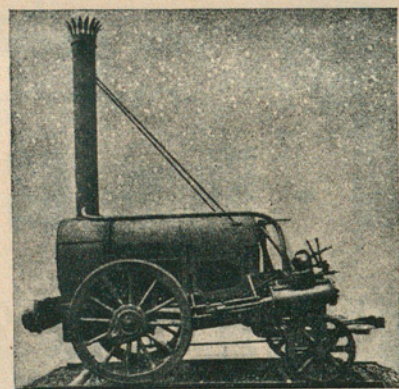

El primer vehicle mogut mecànicament inventat per l'anglès Murdock
Arxíu del "Diari,"

motiu de la Fira se celebren cada any i, d'una manera més concreta, des de que, a més de la de joguines i objectes diversos que s'instal·la a la Riera, hi ha la moderna manifestació de la Fira Comercial que tant de prestigi dona a la nostra estimada Ciutat, no estarà de més publicar un assaig informatiu sobre la influència del ferrocarril en el progrés dels pobles. La crisi que actualment travessen les empreses ferroviàries, per una tràgica paradoxa, és deguda principalment a la creixença dels mitjans de locomoció i a l'empenta civilitzadora que aportà al món l'invenció de un element tan formidable com el carril que bé pot considerar-se una veritable revolució. Si Saturn—segons la mitologia grega—devorava els seus fills, en els nostres dies ens trobem amb el cas contrari: el ferrocarril és anorreat per aquells mateixos que deuen llur vida al gran invent del segle passat. La via ferrada matà en el seu temps la diligència que cor-

ria per la carretera i estava dies sencers per a transportar un petit nucli de gent d'un cantó a l'altre. Avui ha arribat l'hora de creure que la carretera ha trobat la seva venjança i com més perfectes sien les obres de construcció i conservació, més facilitats tindran els vehicles mecànics per a competir amb el ferrocarril.

No obstant, seriem ingrats si oblidéssim els immensos beneficis que ha aportat a la civilització humana el ferrocarril. Es pot dir que la seva invenció ha estat l'acte més trascendental del segle passat i, durant un bon nombre d'anys, no ha tingut cap competidor que hagi intentat disputar-li el camp extens de les seves activitats. Així, ha pogut perfeccionar-se constantment per a millorar els serveis que havia de prestar i els ca-

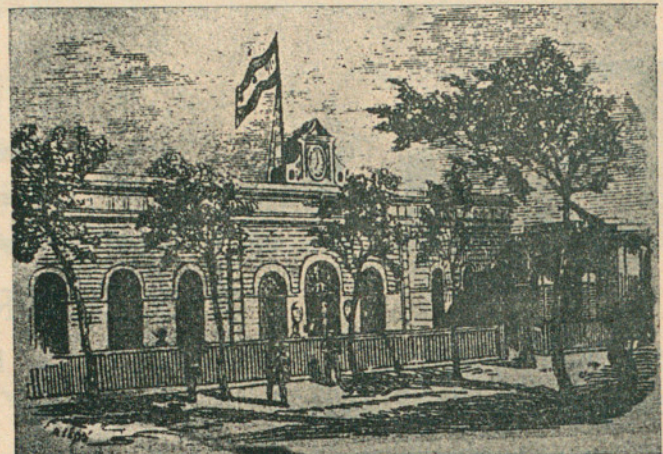

La primera locomotora inventada per Stephenson anomenada «The Rocket»
Arxíu del "Diari,"

pitals esmerçats en la instal·lació i desenvolupament de les empreses explotadores han crescut d'una manera fabulosa i han produït respectables xifres de guanys als que hi han aportat els estalvis, segurs de que feien un bon negoci.

El transport de viatgers i mercaderies va augmentar progressivament tal com s'establitzava l'organització ferroviària. El que primer semblava cosa de joguina, ben aviat va veure's

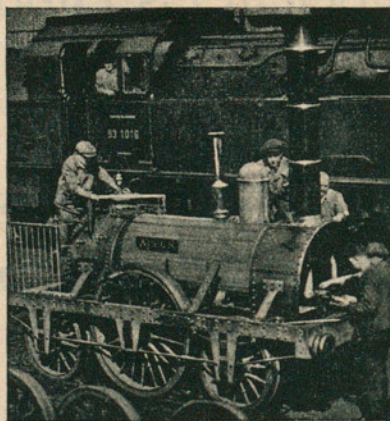
que era un element sòlid que esdevindria indispensable per a les relacions comercials i, a l'empar del ferrocarril, el món senser va evolucionar.

L'estació de Barcelona de la línia de Mataró. Estigué enclavada a l'entrada de l'Avinguda de l'Ària
(Reproducció d'un gravat antic)

nar en un sentit ascendent. Totes les manifestacions especulatives varen rebre un impuls tan extraordinari que, tanmateix, semblava com si haguessin passat, de sobte, alguns segles.

I, amb tot i la competència de l'automòbil, el ferrocarril no ha exhaurit la seva missió. Passaran encara molts anys per a que el ferrocarril deixi d'ésser l'element únic per a alguns transports i per a certs indrets. Quantes i quantes regions de la terra hi ha avui que no posseeixen cap mitjà de locomoció i que no po-

«Adler», la primera locomotora alemanya
Arxíu del "Diari,"

den esperar-ne d'altre que el ferrocarril! Dieu-me si per les grans extensions d'Àfrica, d'Àsia, d'Amèrica i d'Àustràlia pot utilitzar-se altre vehicle de comunicació que el tren i reflexioneu, si us plau, en el canvi que experimentarien immediatament certs paratges si un bon dia hi passés el ferrocarril. Fixeu-vos com les grans nacions colonitzadores així que entren en un país nou el primer que

planegen és un ferrocarril. Després, potser, pensaran en la construcció d'una pista i hi faran córrer autocars i camions. No hi ha dubte, però, que

el ferrocarril jugarà el primer paper de colonitzador i que el pas d'una locomotora seguida d'una llarga corrua de vagons senyalarà l'entrada triomfal de la civilització en aquelles regions incultes fins aleshores. I amb el tren, començarà una activitat inusitada que convertirà els pobles que la via travessi en centres comercials i en fonts per les quals s'escolerà la riquesa que fins aleshores havia romàs adormida mentre esperava l'arribada del que havia de desvetllar les seves energies latents.

Georges Stephenson, l'home del segle XIX

Un exemple viu de triomf de la voluntat és aquest home que havia de portar a la civilització una empena tan decisiva. Fill d'un peó miner, havia nascut a Wylam, prop de Newcastle, el 8 de juny de 1781 i fins que no tingué 18 anys no va poder aprendre de llegir. Ja en possessió d'aquelles facultats que li obriren l'horitzó de les màximes possibilitats fou successivament sabater, sastre i relloger i va embrancar-se en un tema que ha fet perdre tant de temps a molts inventors: la recerca del moviment continu. En 1804 ocupa el lloc a les mines que deixava el seu pare en esdevenir orb. Neguitós de saber, troba un agricultor que l'inicia en les ciències matemàtiques. Apren mecànica i química i esdevé enginyer. Aleshores rep el nomenament de director de les mines de carbó i pensa en la substitució de la tracció animal per la de vapor en els transports. En 1815, lord Ravensworth li ofereix

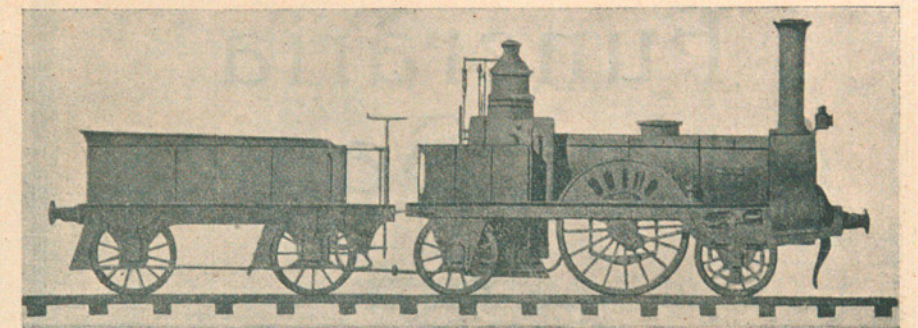
El gran invent del segle passat

L'evolució del carril

per Marçal Trilla i Rostoll

el seu ajut financer i construeix la primera locomotora que patenta immediatament. Un any després patenta també els rails de ferro per on ha-

hora amb una càrrega no inferior a 60 tones. En contra de l'invent es congriaren moltes oposicions, particularment aquelles que es fonamen-

La locomotora «Mataró» primera que circulà a la Península
Arxíu del "Diari"

vilitzats. Precisament enguany a Alemanya s'ha celebrat el primer centenari de la inauguració del ferrocarril i amb aquest motiu ha estat exhibida la primera locomotora que amb el nom d'Adler (Aliga) va córrer per les vies de Prússia.

tre la nostra ciutat i Barcelona. Biada, però, no va tenir el goig de veure realitzat el seu somni: les contrarietats sofertes l'abaltiren de tal manera que no pogué suportar-les i el 2 de abril del mateix any, pocs mesos abans de la inauguració, morí aquell home que havia sabut escoltar el batec de la civilització i portà a la seva pàtria l'invent de Stephenson.

El nostre primer carril

Es prou sabut que fou un matorni il·lustre el primer propulsor del primer carril de la península. El nom de Miquel Biada ha d'anar unit, en el nostre país, al de Georges Stephenson. Millor dit: Biada fou el nostre Stephenson, car a n'ell exclusivament es deu la iniciativa d'estendre una via ferrada entre Barcelona i Mataró. Impressionat en llegir a l'Havana les notícies que els diaris publicaven sobre l'invent de l'enginyer an-

La companyia explotadora posseïa 4 locomotores anomenades «Catalunya», «Barcelona», «Mataró» i «Besòs». La línia va arribar a Arenys el 15 de gener de 1857, fins a Tordera el 3 de desembre del mateix any i fins a la Rambla de Santa Coloma (avui Empalme) el 17 de març de 1862. La de Granollers fou inaugurada el 23 de juliol de 1854 i el 3 de març de 1862 va arribar el primer tren a Girona.

Avui en dia, la companyia explotadora de la línia que passa per la nostra ciutat, que és la de M. S. A., compta amb 1129 locomotores, 1785 vagons per a viatgers, 27507 vagons per a mercaderies i 1085 furgons. Els quilòmetres de vies explotades per aquesta companyia sumen la xifra de 3655 dels quals corresponen 719 a la Xarxa Catalana i 2936 a la Xarxa Antiga.

Les primeres estadístiques

Resulta molt interessant examinar les primeres estadístiques, anotades curosament en un gran full de paper i entelat com si fos un mapa, el qual va estar exposat l'any darrer al Pavelló de la Ciutat que la Caixa d'Estalvis acollí en el seu nou edifici de la Biblioteca Popular, i comparar-les amb les publicades referents a l'any 1934. L'esmentat treball és una obra de paciència veritablement admirable

(continua a la plana 25)

Exterior de l'Estació de França, en 1926, quan fou clausurada
Fot. Arxíu del "Diari,"

via de córrer el seu primer tren. En 1824 instal·là una manufactura de locomotores prop de Newcastle i en 1825 s'inaugura la primera via ferrada entre Stockton i Darling. Poc després comença a funcionar la de Liverpool a Manxester. La primera locomotora és anomenada «Rocket» i pot arrossegar fins cinc vegades el seu pes en un recorregut de 14 a 20 milles per dia. Stephenson arriba a director de les més importants empreses ferroviàries i adquireix les principals mines de carbó del país. I, quan el 12 d'agost de 1848 mor a Tapton-House, ningú té idea de que aquell home insigne hagués pasturat vaques fins l'edat de 18 anys!

taven en la superstició popular. No obstant, els tècnics i els financers de tots els països varen comprendre que allò que de moment era pres-

Interior de l'antiga estació de França
Fot. Arxíu "Diari,"

Extensió de l'invent

Malgrat la desconfiança que els primers anys infonia el nou mitjà de locomoció, les empreses explotado-

res de les primeres línies angleses varen fer excel·lents balanços. Perfeccionades les locomotores, els trens arribaren a córrer a velocitats que no baixaven de 25 quilòmetres per

glés, en una tertúlia va prometre formalment al general Tacon que ell establiria el primer ferrocarril ibèric i que precisament uniria la seva població natal amb la capital de Catalunya.

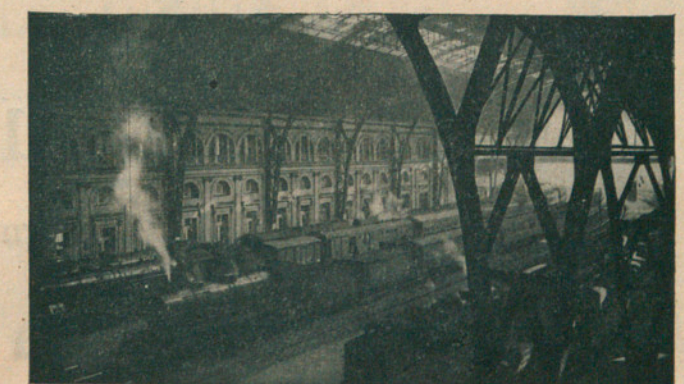
Efectivament: Miquel Biada retornà ràpidament a Barcelona i feu estudiar el projecte. Les obres comenven l'any 1845 i el dia 28 d'octubre de 1848 circulava el primer tren en-

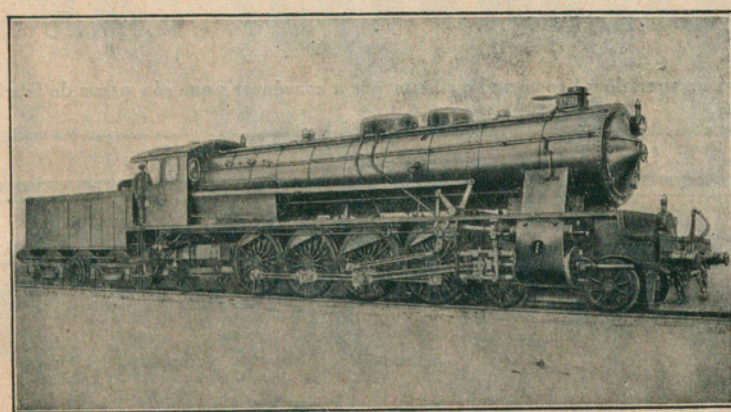
La moderna estació de Barcelona-Terme
Fot. M. S. A.

ganitzar companyies explotadores en diversos estats europeus i americans. Entre els anys 1830 i 1850 es pot dir que el ferrocarril va quedar instal·lat a la major part dels països ci-

res de les primeres línies angleses varen fer excel·lents balanços. Perfeccionades les locomotores, els trens arribaren a córrer a velocitats que no baixaven de 25 quilòmetres per

Una part de l'actual estació de França. Vista de les andanes
Fot. Zerkowitz

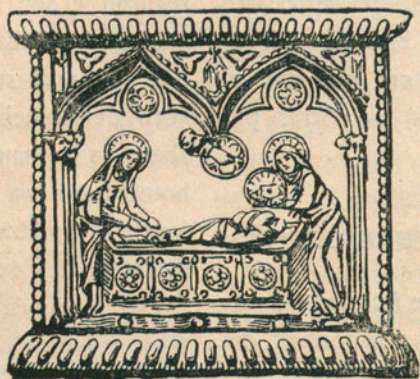

Locomotora tipu 1.700, construïda per «La Maquinista Terrestre i Marítima» la més moderna de les que hi ha en circulació
Fot. L. M. T. i M.

Funerària de les Santes

de

Vídua d' August J. Ribas
i Mustarós

L'Agència de Pompes Fúnebres
∞ més antiga de Mataró ∞

PUJOL, 38

TELÈFON 37

CONSTRUCCIONS GENERALS
EN FUSTA

E. MACH

FUSTERIA D'OBRES
COBERTES - ENCABALLADES
DECORACIÓ
PROJECTES I PRESSUPOSTOS

TALLERS I DESPATX:

LEPANT, 23 - 27

MATARÓ

ROCALLA

EL MILLOR MATERIAL PER A CONSTRUCCIONS

Tubs - Planxes acanalades - Dipòsits - Canalons
Revoltons - Dipòsits per a Waters - Plaques de 40 x 40 cm.

ROCALLA S. A. - BARCELONA

Rambla Estudis, 14 i Canuda, 2 - Telèfon 20.768

Representant a Mataró:

Agustí Coll

Fermí Galan, n.º 600

Visiteu el nostre Stand a la III Fira Comercial de Mataró

CAFE - BAR DEL CENTRE**ANTONI RENUU**

Lloc cèntric : Esplèndida situació
El predilecte de la joventut esportiva

Licors de les millors marques

Direcció: ESTEVE TORRA

Telèfon 251 MATARO P. Llibertat 8

Estampats
FilsDarreres creacions
Preus econòmics**MAGATZEMS "LA MODA"**

S. ARNAU

Riera, 11

Banc Hispano Colonial

(Fundat el 1876)

Capital: Ptes. 40.000.000 ■ Domicili social: Rambla dels Estudis, núm. 1 - BARCELONA ■ Reserves: Ptes. 11.385.613'43

Compra-venda de valors - Descompte i cobrament de cupons i títols amortitzats - Custòdia de valors, Girs, Transferències, Cartes de crèdit, Ordres telegràfiques sobre tots els països del món - Acceptacions, Domiciliacions, Crèdits comercials simples i documentaris - Descompte i cobrament de lletres - Comptes de crèdits amb garantia de valors i personal - Préstecs sobre mercaderies, etc., etc.

Comptes corrents:	A LA VISTA ABONANT EL 1 ½ per 100 D'INTERÈS ANUAL
Imposicions a termini:	a tres mesos, abonant el 3 per 100 d'interès anual
	a sis > > el 3'60 per 100 > >
	a dotze > o més > el 4 per 100 > >
Caixa d'Estalvi:	amb llibretes abonant el 3 per 100 >
	Servei de guardioles per a estalvi a domicili.

Agències urbanes a Barcelona: (Sants - Hostafrancs), Creu Coberta, 124 - Plaça Palau, 4 - (Gràcia), Salmeron, 111 (Sant Andreu), Sant Andreu, 146 - Poble Nou), Pere IV, 199 - Ronda de Sant Antoni, 13 - (Clot), Mallorca, 547 - Ronda Sant Pere, 32 - Plaça Catalunya, 15 - Avinguda 14 d'Abril, 331.

Sucursals a Catalunya: Arenys de Mar - Balaguer - Bellpuig - Borges Blanques - Caldes de Montbui - Calella - Cervera - Cornudella - Esplugua de Francolí - Falset - Figueres - Flix - Gandesa - Girona - Granollers - Hospitalet de Llobregat - Igualada - Lleida - Malgrat - Manresa - Mataró - Maials - Mollet del Vallès - Montblanc - Montcada - Mora d'Ebre - Mora la Nova - Olot - Reus - Sant Celoni - Santa Coloma de Farners - Santa Coloma de Queralt - Tarragona - Tortosa - Valls - Vendrell - Vilafranca del Penedès

Sucursal a Mataró: Rambla de Castelar, núm. 36 - Tel. 222**AGÈNCIA DE TRANSPORTS**

SERVEI RÀPID EN AUTO - CAMIONS

M. SOLER I MARUNY

Successor de J. Serra i Cuadrada

Servei especial combinat amb les més importants cases de Transports Marítims i Terrestres d'Espanya i Estranger responent de tota classe d'avaries i substracions.

Tantarantana, 23
Telèfon 19913
BARCELONA

Sant Antoni, 51
Telèfon 120
M A T A R O

Dolços	CONFITERIA I PASTISSERIA LA CONFIANÇA	Xampany
Pastes seques		de 2 ptes.
Ametlles		botella
Bombons		fins a 25
Caramels	Josep Corrent Sant Cristòfol, 4 M A T A R O	&
etc.		Preus reduïts

Com tots els anys, Mataró es vesteix de festa per a solemnitzar les Diades Tradicionals de la Fira.

Continuen les velles tradicions, però també continua l'obra que va començar-se, ara fa tres anys, en virtut de la qual la Fira de Mataró, que abans no era més que la filera clàssica de les barraques, ha quedat transformada i consolidada en una manifestació comercial que atrau importants contingents de forasters que vénen a admirar la producció agrícola de la nostra estimada ciutat, capital indiscutible del Maresme.

I els mataronins, veïns o allunyats com nosaltres ens sentim orgullosos, al veure els cartells prometedors que arriben a tots els pobles de la Comarca i estem satisfets en confirmar aquesta continuïtat que no desitgem pas veure interrompuda.

Han arribat els moments de la celebració de la III Fira Comercial de Mataró i nosaltres, els pagesos també hi col·laborem i mostrem en el stand que porta el nom de la volguda entitat que m'honro en presidir, el Sindicat Agrícola de Vilassar de Mar, les nostres produccions del moment: Flors.

Fa tres anys que els pagesos vilassarencs, representats per un Grup de Floricultors associats, alegren la Fira amb els seus magnífics clavells i plantes, en la producció dels quals s'hi han especialitzat, sobretot en clavells. Els nostres floricultors saben també, que aquesta producció no manca en la major part de les llars mataronines, perfumant-les i ador-

Els pagesos i la III Fira Comercial

nant-les. Els mataronins ja saben estimar les flors i les valoren.

Un amic, un estimat amic, però es refer a dies enrera, en el transcurs d'una conversa, que vàrem sostenir, al fet de la nostra participació a la Fira i estranyava, que nosaltres, representants d'una Entitat de gran volum comercial, solament participéssim a la magna manifestació, exhibint hi les produccions de flors i clavells.

I nosaltres potser un xic romàntics, li replicàrem aleshores: Les flors que nosaltres aportem a la Fira és la participació que podríem qualificar d'agraïment.

I l'amic, que coneix el nostre temperament pràctic, ens mira sorprès, en recollir la nostra resposta.

En aquests moments, vàrem aclarir-li, no podem participar a la Fira amb altres produccions. Quan comencen a guarnir-se els stands de la Fira de Mataró, els nostres camps han quedat nets, l'activitat de l'exportació de patates els ha deixat buits.

I l'amic, no encerta encara a comprendre el motiu del nostre agraïment i la fatlera de guarnir la Fira amb les nostres flors.

Devem recordar, tanmateix, li diguérem, com a mig abril van acudir a Mataró milers i milers de pagesos de tots els indrets del Maresme, que vingueren a alçar les seves veus contra els atropells que es volien cometre

en perjudici dels seus interessos Mataró va rebre cordialment a la pagesia del Maresme, va obrir-li les seves portes de la sala més gran d'espectacles, va enviar la representació més alta de la Ciutat a n'aquest grandios acte que va donar el fruit d'una promesa, d'una adhesió i d'un ajut.

Després va venir la rectificació, esperada d'aquelles mesures completament arbitràries i així va ésser possible una exportació normal, regulada i per damunt de tot garantia dels més sagrats interessos: els del productor i de l'exportador. Heus ací explicats els motius.

Però, vosaltres els pagesos, podeu fer encara quelcom més per la Fira de Mataró, ens digué l'amic.

Està clar que si, li replicàrem, nosaltres acaronem una idea que que per diverses causes no havem pogut realitzar aquest any. A la Fira de Mataró pensem portar-hi un sens fi de productes que podem transformar amb l'ajut de les ensenyances que ens proporciona la tècnica industrial. No seria res d'estrany que l'any que ve, ja poguéssim portar a la Fira les selectes i més ben preparades de les conserves de les produccions de les nostres hortes. Ademés una selecció de llevors del sens fi d'especialitats conreuades en la Comarca per a demostrar, els esforços que realitzem des de fa tants anys... Si la Fira és l'exal-

fació d'unes realitats comercials i industrials, també pot ésser per a nosaltres l'exaltació i propaganda de la idea de sindicalisme integral que somniem sia compartida per tots els pagesos amb profit particular i dels interessos de la Comarca.

Així, resulteu ésser un entusiasta de la nostra Fira, ens digué encara l'amic, bo i allargant-nos la mà acomiadant-se.

Ni més ni menys, acabarem. Com que ademés de sentir la idea, també sentim la necessitat.

I l'amic, allunyant-se, semblava preocupar-lo el nostre convenciment. Serà, pensarem, que encara hi ha algun estament que no comparteixi aquesta idea?

El temps contestarà aquestes preguntes: ara per ara estem segurs de que cada any serà més important la manifestació mataronina en el referent a la importància de la Fira. I que finalment no quedarà un sol tossut per a mostra.

Encara que almenys sia per patriotisme.

PERE CABOT

Vilassar de Mar, juny 1935.

IMPREMTA MINERVA

MATERIALS PER A PINTURA I DIBUIX

ESTILOGRÁFIQUES

OBJECTES PER A REGALS

PREUS REDUITS

BARCELONA, 13

TELEFON 255

M A T A R Ó

Entre els iniciadors de la Renaixença, hi ha, dintre de la poesia, dos compatriotes nostres que, encara que no d'una manera massa brillant, obren es pot dir la primera escaleta literària; aquests són els germans Antoni i Ignasi Puig i Blanch—a voltes també Puigblanc—.

Nats a Mataró dintre el darrer quart del segle XVIII, dels germans Puig i Blanch, en destaca la personalitat de l'Antoni, nat setze anys abans que l'Ignasi; encara que aquesta personalitat és més política que literària i a l'ensems més brillant per ésser política. No obstant, son esperit investigador, revolucionari i batallador, és prou vigorós per a què creï nou obres d'envergadura sobre filologia, història i sobretot de crítica, amb les quals es fa popular per la seva forma d'expressió mordaç.

A l'Antoni, se li atribueix «Les Comunitats de Castella», que, com «El Temple de la Glòria» són fragmentaris, el qual resa així:

Les Comunitats de Castella

Llenguatge és tal aquest que del mateix usa
del francès Carlo Magno los cortesans complots,
i els dextres catalans ab ell se gloriaren
que del Jònic solcant i de l'Egeu los flots,
duenyos foren d'Atenes, prole dels qui donaren,
recordant de la pàtria los carinyosos mots,
del riu Segre lo nom a los Sicanos Feacs
i de l'Ebro al qui banya los camps fértils dels
[Tracs.

Els Puig i Blanch i la Renaixença

En ell també escrigueren los gais trobadors
ab noble pensament i ab més porfia
a les muses tornant ses florides verdors
que la dalla del temps marxitades tenia:
dels paladins les guerres, i quiscun sos amors
ab ses arpes d'argent cantaren nit i dia.
Altre assumpto més noble cantar jo emprenc;
[més lluny
porta son vol ma ploma, trompa major no
[empuny

Només Balaguer, l'atribueix decididament a l'Antoni, en canvi, Corominas, Pers i Ramona i Montoliu s'inclinen per atribuir-lo a l'Ignasi; Rubió i Ors, si bé no es decideix. sent una tendència per atribuir-lo també a l'Ignasi; Torres Amat, en canvi vol atribuir-lo a un autor del segle XVII, autor d'una «Tragi-comèdia pastoral de amor, fermesa i porfia». D'aquesta manera ens trobem que la personalitat poètica de l'Ignasi pren molt més relleu, majorment si es té en compte que morí abans dels vint anys. A ell s'atribueix decididament «Lo Temple de la Glòria» que diu així:

Lo Temple de la Glòria

Rodejat de la sombra formidable
que difundeix la mort assoladora;
desterrat a una terra inhabitable
que als tristos moradors cruel devora;
¿com cantaré la llum inagotable
del sol etern que brilla sens Aurora,
que no ha vist de l'ocàs la sombra obscura,
i derrama a torrents la ditxa pura?
Sentat ab los germans de cautiveri
en l'endolada i fúebre ribera

dels negres rius dei Babiloni Imperi,
sofrint dels enemics la sanya fera,
i els dardos de la burla i vituperi
en una terra estranya i forastera;
¿com cantaré tan trágiques escenes
entre grillons, manilles i cadenes?

Oh Vós! que resplandiu en les altures
de la Santa Sion, Déu de grandesa;
abisme inagotable de dolçures,
donau vigor i aliento a ma flaqueza:
en una mar submergit d'amargures
parlar de vostra glòria és àrdua empresa:
mes jo entraré en la senda peregrina
si vostra llum preciosa m'encamina.

Renovava una tarda la memòria
dels hèroes esforçats que replotaren
de si mateixos la immortal victòria,
i ab il·lustres hassanyes decoraren
los fastos indelebles de la història,
i de llaurers eterns se coronaren;
quan me rendeix en son mon apacible,
i pujo a la morada inaccessible.
¿er les regions etèrees navegava
sens rumbo, sense carta i sense guia:
un aura dolça i fresca respirava
i mon cor dilatava d'alegria:
una calma benèfica regnava
i la pàl·lida Lluna resplendia;
i centellant les vívides estrelles
mars immensos formaven de lluny, belles.

Superava a les ones lluminoses
sens fatiga en ma ràpida carrera,
i ab forces inaudites i assombroses
corria los espais de l'alta esfera;
vencent en les regions esplendoroses
lo curs veloç de l'àguila lleugera,
la nau que surca el mar arravatada
i de l'aire la saeta disparada.

Des d'aquelles diáfanes altures

un àtomo la terra apareixia,
buscava les muntanyes i planures,
los valls, lo mar inmens, la selva umbria,
tantes i tan precioses hermosures,
i res la vista atenta descobria;
mes fixant-la del cel en la bellesa
de l'Etern m'anunciava la grandesa.

Balaguer fa datar la Renaixença Catalana d'aquest poema, dient que, malgrat no estar imprès, car no fou publicat fins el 1842, era conegudíssim el 1814. Rubió i Ors, però, rebutjà enèrgicament, i amb raó, aquestes afirmacions.

De totes maneres aquests dos poemes que hom creu que encapçalen la Renaixença, malgrat que ambdós siguin fragmentaris, llur influència en ella és gairebé nul·la, i si n'hi haguessin tingut li hauria fet més aviat mal que bé. La intenció d'escriure dos poemes èpics és, val a dir-ho, ardid; però la castellanització i el vulgarisme, apart d'altres defectes del llenguatge fan que no sentim l'anyorança dels fragments que d'ells falten. Si bé cal reconèixer el mèrit, si més no de la temptativa dels Puig i Blanch, la primera força poètica de la Renaixença es fa sentir amb l'impuls popular d'essència i d'origen de l'Oda a la Pàtria d'Aribau,

FERRAN DE TODA

TRAMVIA DE MATARÓ A ARGENTONA, S. A.

HORARI DE SORTIDES

des de l'octubre de 1934 al 30 de juny de 1935

DE MATARÓ		D'ARGENTONA	
MATÍ	TARDA	MATÍ	TARDA
6	12.50	6.25	12.25
6.50	1.25	7.25	1.30
7.46	(1) 1.56	7.55	2.30
(1) 8.25	2.22	(2) 9	3.25
9	3	9.45	4.30
(1) 10.15	3.46	11.30	5.25
10.48	4.51		6.
12	(2) 5.20		7.15
	(1) 5.49		8.15
	6.30		9.15
	7.45		
	(1) 8.06		
	8.46		
	(1) 9.48		

NOTUL·LES: (1) Solament faran l'interior de Mataró (fins al carrer de Tetuan). Els dies festius arribaran a Argentona Les sortides de l'Hotel Solé, cinc minuts abans de l'hora assenyalada. La sortida de Mataró de les 9 i 10.48 matí, i 12.50, 3.46, 6.30 i 7.45 tarda, i les d'Argentona 7.55 i 9.45 matí, i 1.30 4.30, 7.15 i 8.15 tarda, arribaran i sortiran de l'Hotel Solé. Els diumenges i dies festius des de les 7 del matí a les 6 del vespre, hi haurà un servei cada mitja hora, a més del servei ordinari, a excepció de la sortida de les 12 matí que serà rigorosa. Aquest horari pot sofrir alteracions sempre que els trens no arribin a hora oficial.

(2) Arribaran i sortiran de la plaça de la Llibertat.

Lloguer de magnífics autos pullman per excursions

LEANDRE BONET

CONFECCIÓ DE MATALASSOS EN LLANES
DE PRIMERA QUALITAT I EDREDONS EN
: : : PLOMA DE CIGNE I MIRAGUAN : : :

TENDA:
SANT JOSEP, 4

MAGATZEM:
CONCEPCIO, 36

FESTES DE LA FIRA

LUXÓS CAFÈ D'ESTIU

davant el

CAFÈ - BAR ATENEU

Cafès, Refrescos, Licors

— de totes marques —

CONCERTS TOTS ELS DIES

per l'«Orquestrina Simphonica»

Senyora: Si té el paladar exquisit i desitja que la seva família mengi a gust no descuidi de provar les

TALLARINES TENDRES

PURES D'OU

que fabrica a la vista Joan Duran i es convencerà de què : : del públic la casa Santa Maria, 34 - Mataró són un menjar exquisit.

Fabricació pròpia de tota classe de Pastes per a sopa en gèneres de gran qualitat

DEMANEU-LES EN TOTES LES TENDES DE QUEVIURES

Treballs Mecànic i elèctrics

Calefacció, ventil·lació i llum

MATARÓ

ARTUR GALI

Telèfon 153

SERRAS

S A S T R E

Sta. Teresa, 52 - Mataró
Novetat, Elegància, Distinció i bon preu

Materials per a la Construcció

|||

Fill de Pere Homs

|||

Dipositari dels Productes NEF
que solucionen el problema de les
humitats

(Bianco - Isol - Isolit)

|||

Ciment plàstic per estucar i relleus

|||

Magatzems: Mendez Núñez, 4 - Moratín, 16, 18 i 20

Exposició: St. Isidor, 7 — Tel. 137

M A T A R Ó

CONFITERIA I PASTISSERIA

ENRIC

MIRACLE

Vins - Licors

Xampany - Descomptes especials en caixes

Extens assortit en bombons

RIERA, 54 - bis

TELÉFON 54

M A T A R Ó

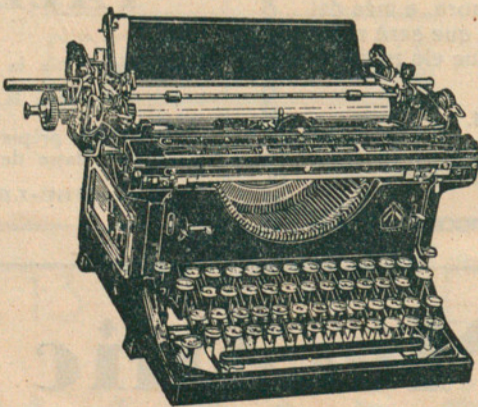
MAQUINES

Noves : Reconstruïdes i d'Ocasió
Venda a terminis, lloguer, etc.

Peces de recanvi de totes classes i marques

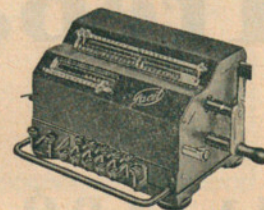
Cintes : Paper Carbó : Accessoris en general

Màquines d'Oficina i Portàtils en totes les
marques.

D'ESCRIURE

Màquines de calcular : Multicopistes
Reparacions i restauració de tota classe de
màquines : Servei de neteja i conservació,
visita mensual, trimestral, etc. Netejes a fons,
anuals, amb ablaniment del cilindre GRA-
TUITES per a les màquines d'escriure dels
senyors abonats.

Genar Parull i Renter

Argüelles, 34

M A T A R Ó

Telèfon 362

Poetes mataronins

Josep Monclús i Ribera

A la Biblioteca pública de la Societat Iris, diversos autors locals han llegit produccions pròpies. Ha estat una iniciativa ben interessant. Josep Monclús, el poeta mataroní, hi ha tingut un èxit que a nosaltres ens plau de remarcar, en dedicar-li aquesta plana, amb l'avinentsa de publicar-li uns quants poemes inèdits.

Reproduïm també a continuació el Pròleg que va precedir l'esmentada lectura, original de Julià Gual.

Josep Monclús,
poeta frustrat

Jo no sabia pas indicar ni senyalar les causes ni motius, però el cert és que les Muses han estat poc amables amb els nostres conciutadans. No sóc pas fatalista ni crec en malvestats tradicionals, però tanmateix amb dos segles, no podem presentar un nom de primera categoria en el campionat intel·lectual de les belles lletres i consti que em sé perfectament els noms i l'obra dels Melcior de Palau, del Terenci Thòs i Codina, dels germans Puigblanc... El cas d'algun historiador com Puig i Cadafalch, cau més enllà de la literatura i i no seria pas lògic fer-los servir, ara, cronològicament, per situar el nostre comentari.

He pensat algunes vegades, en un fet, que per les circumstàncies en que fou produït, podria ésser, sinó l'explicació, almenys el símbol, d'aquesta desatenció de les Muses poètiques als que vivim en el repòs de la nostra ciutat, tranquil·lament adormida vora el besar de la Mediterrània...

En una època completament perduda per a les lletres catalanes, quan tota la nostra vida intel·lectual era apagada, sota la força de l'empenta colonitzadora de Castella, els germans Puigblanch feien versos en llengua catalana. Literàriament, no foren gran cosa, però cal pensar que l'un, l'Ignasi, moria als vint anys, deixant escrit el primer poema de la Renaixença i l'altre, l'Antoni, que passà la joventut de novici a Montalegre, fou un lluitador formidable que en la seva vida agitadíssima, poc temps li devia quedar per a ritmar consonants... Donc, bé: quin altre goig podia empènyer la seva lira si no era el d'escriure en català? No feren versos per vocació literària sinó per honorar la llengua maternal: eren sense precisar-ho tal vegada, els precursors dels ideals nacionals de Catalunya. Doncs bé: jo gosaria dir que si no la totalitat, almenys la major part dels que han cultivat la poesia a Mataró, ho han fet pel goig d'escriure en català; és a dir per vocació ca-

talanista més aviat que per vocació intel·lectual. Podríem haver fet símbol i segell d'aquests dos segles de poesia a Mataró d'aquelles paraules que el filòleg Ballot escrigué al final de la seva obra: *Pus parla català, Déu li'n do Gloria*.

Dins aquesta mateixa òrbita, podem situar també el cas del nostre Josep Monclús. Si el poeta mataroní no hagués estat catalanista, estic fermament convençut que no hauria escrit una sola ratlla. El catalanisme iniciava el poeta, però a ell, tocava de desenrotllar-se. Però, confessem-ho llealment, que Josep Monclús ha estat mancat d'una vocació intel·lectual una mica ambiciosa, que hauria pogut fer d'ell, el primer poeta mataroní de cara i ulls. És fatal, però és així: davant del primer cas d'un poeta autèntic que ens surt, ens trobem amb un poeta frustrat.

Les condicions naturals, hi són: falla la preparació; sentint els seus versos se us encomanarà la seva humanitat, la seva frescor, i sobretot el seu entusiasme. Trobareu versos perfectes... però no us atureu pas a analitzar-los. Són diamants en brut, moltes vegades sense pulir, i moltes vegades sense tallar. Són les seves qualitats naturals, els que els salven, com certes simfonies de Beethoven que us fan vibrar l'esperit per l'entusiasme que respira la música; no examineu pas, però, la composició: en mig de frases sublimes, trobaríeu gavells de vulgaritats.

He dit *sentint*, els seus versos, no pas *llegint*, deliberadament; perquè cal *subratllar* que els versos de Josep Monclús, quan tenen tota la força i la grandesa natural, és quan els recita ell mateix. I no podeu escoltar els seus versos, que han corregut totes les vetllades, les festes i les commemoracions que s'han celebrat a Mataró en els darrers 25 anys, sense plànyer aquell gran poeta frustrat que endevineu en ell.

Josep Monclús ha estat, doncs, per mandra o per humilitat, un poeta de circumstàncies. Totes les seves qualitats s'han perdut per manca de disciplina.

Fixeu-vos sobretot en les composicions que responen a un sentiment car al poeta; les vulgaritats de llenguatge, els ripis, i les falles més grosses, resten colgades i descolorides, sota l'escalf humà i entusiasta que respira el poeta...

Sense cap dubte, Josep Monclús és el primer cas que es produeix a Mataró, de poeta autèntic. No ens queda, però, cap esperança. Amb una vocació exigent, i sota el mestratge d'una alta disciplina intel·lectual rigorosa podria haver estat una fita en

les lletres de Catalunya. Ara a Mataró, en la placidesa de la seva vida burgesa, pot parlar de les aventures poètiques de la seva vocació frustrada, com un Don Joan xacrós, que a les seves velleses, acostuma a explicar-se així:

—Si jo hagués volgut!...

JULIÀ GUAL

Maig, 1935.

La Musa del Poeta

No sé si sou visió o sou estrella
¿qui'n bell present de Déu vos ha portat?
que quan vos miro tant gentil i bella,
em sento fortament impressionat.

Teniu els ulls tan dolços i expressius
i hi ha en vostre mirar tal placidesa
que m'aclariu els dubtes més ombriosos
i de claró esdevé l'ànima encesa.

La rossa cabellera perfumada
que us besa el raig del sol i hi juga el vent,
apar l'estoig daurat on viu guardada
vostra divina testa adolescent.

Teniu tots els encants de primavera,
formosor, alegria, joventut,
i cimbregueu el cos com la palmera
en un caminà esvelt de plenitud.

I encar que us allunyeu, jo estic amb vós,
i sou la fada de les nits serenes
que veniu a besar-me en el repòs
i a envolcallar-me amb les rosses trenes.

I sou la Poesia, l'Ideal
que feu brollar la rima fresca i pura...
Digueu-me, oh gentil dona espiritual:
¿Quin astre radiant en vós fulgura?

1932

Inspiració

El geni musical
restava en la penombra
El foc de l'ideal
li feia companyia.

L'artista era assentat
davant del clavicordi,
pulsava en el teclat,
les cordes tremolaven.

Divina inspiració
el besa enamorada.
Les notes van saltant,
folia esbojarrada.

Preludi musical
divina simfonia.
Les notes van rajant
amb rítmica harmonia.

No el deixa un sol instant
la Musa inspiradora.
L'artista va glosant
amb febre creadora.

Les notes per l'espai
ressonen harmonioses,
trencant del bosc l'esplai
de fades silencioses.

Sentint el dolç encís,
les fades s'extremeixen.
Són veus del paradís
que dolçament glateixen.

Darrera del balcó
les fades s'han juntades.

La rítmica cançó
les té com encisades.

Tantost són cants d'amor
com planys de melangia.
L'artista va ritmant
la fina simfonia.

La Musa el va inspirant
i el besa falaguera.
Les fades van dansant
en rítmica fatlera.

De sobte para el cant,
les cordes resten mudes,
s'ha fos el dolç encant
de les beutats viscudes.

L'artista ha quedat sol
davant del clavicordi,
la Musa ha pres el vol
vers les regions ignotes.

Camí del bosc espès
les fades se n'entornen
covant l'amor encès
d'una balada dolça.

L'ambient resta impregnat
de notes argentades,
rialles i sospirs
i remoreig de fades.

La rara simfonia
no cal que la cerqueu
que ni una nota en resta.
Mai més la sentireu!

El geni de l'artista
en son inspirat vol,
la joia ha interpretada
no més per ell, tot sol.

1934

La sardanista

Té disset anys i és molt formosa
la tendre edat de l'il·lusió
quan tot se veu color de rosa
i el món amb nota harmoniosa
teixeix tant sols una cançó.

La cançó eterna de la vida,
la cançó dolça de l'Amor
que aucells i flors, Natura tota
va desgranant de nota en nota
per tot l'espai com ruixim d'or.

¡Oh, joventut, edat daurada!
¿Qui sap si amor ja ha fet entrada
en el seu cor adolescent?
Ella és discreta i molt callada
i en que estigués enamorada
ningú n'hauria pas esment.

Va sempre sèria, silenciosa
com si una pena misteriosa
en el seu cor s'hagi aferrat.
¿Com és que fas aquesta cara?
li pregunteu.— Oh, ves i ara
ella us dirà, és mon posat.

Tant sols quan toquen la sardana,
la gaia dansa catalana
es posa alegre i canta i riu
i es fica dintre de l'anella
i la punteja a meravella
com en son vol l'ocell festiu.

Que és la sardana a Catalunya
el ball simbòlic de l'amor
on vells i joves fent rodona,
el seu dalit arreu pregona
que són els fills d'un poble fort.

I la donzella catalana
que estima força el seu terror,
esdevé alegre, encisadora,
al senti el cant de la tenora
i el contrapunt del fluiolier.

Que era petita, molt petita
quan l'aprenqué de puntejar
i ara és el ball que més li agrada
car ella sap que és sa tonada
l'emblema sant del català.

I si algun jove li pregunta
discretament del seu amor,
li contesta ella amb gentilesa:
—Jo, amb Catalunya estic promesa,
la dolça Pàtria del meu cor—.

1908

Teíptic

SIMFONIA DE BESOS

El bes de l'aimant

Que em diries amor meu
si jo et fes una besada?
Diu-li baix amb dolça veu
l'enamorat a l'aimada.

L'aimada amb un gest humil
l'escolta mig temerosa
té un encant diví, subtil,
té la flaire d'una rosa.

Mira al seu festejador
com coloma esporuguida
amb uns ulls plens de claror
que li espurnegen de vida.

Té la blancor de l'escot
la pell tota esborronada,
i vol parlar i no pot,
té la veu ennegada.

Tremola de goig d'amor
i sent anhel i temença
i en braços de l'aimador
com una esclava s'hi llença.

L'aimant l'atrau en son sí
i dolçament l'acaronar,
i en sos llavis de carmí
la besa una llarga estona.

Es el bes de joventut
que floreix amb un somriure.
Es l'afany de l'inquietud
que fa etern el goig de viure.

El bes de l'espòs

Diu-li l'esposa l'espòs
—I doncs què et passa ma vida;
tens un posat melangiós
i et veig tota esgrogueïda.

—No pas res, li ha contestat,
dolçament la jova esposa,
i el seu rostre s'ha tornat
com una pàl·lida rosa.

Va pesanta i s'estremeix

com la fruita assaonada
que dintre seu hi glateix
una vida comensada.

Té un caient de magestat
que talment sembla una santa
amb uns ulls plens de bondat
i una mirada que encanta.

Quina llum més esplendent
deu tení aquella mirada
que il·lumina el pensament
i desfà la nuvolada.

Sospira fent un esforç
i amb son espòs es repenja;
sembla una branca que es torç
de tant de fruit que li penja.

I ell la besa dolçament
amb el cor rublert de joia,
presentint l'adveniment
d'un infant com una toia.

Es un bes plè de virtut
que dos vides entrellassa.
Es la flor de plenitud,
que perpetua la raça.

El bes de la mare

Amb el ritme indefinit
d'una cançó tendra i clara
un infant s'és adormit
a la falda de sa mare.

Un infant de cabells d'or
i cella rossa i daurada:

el més estimat tresor
d'una mare enamorada

que el contempla adormidet,
de goig tota embadalida;
és un tendre plançonet
del seu arbre de la vida!

Part de fora, un brollador
fa sentir sa cançó ingrata
i el pis ompla de claror
la lluna amb son roig de plata

que besa amorosament
a una imatge de Maria
donant-li un brill esplendent
d'or i seda i pedreria.

La mare del tendre infant
alça a l'atzar la mirada,
i es fixa a n'aquell instant
amb la Verge Immaculada.

I sorpresa d'emoció
davant de tanta grandesa,
mormola aquesta oració
que porta de cor apresada:

«O Mare del Fill de Déu
Vós que sou tan bondadosa,
jo us demano pel fill meu
una anima ben formosa.»

I el front besa angelical
d'aquell bocí de sa entranya.
Es el bes pur maternal,
aquell que mai ens enganya.

1922

Voleu fer un obsequi als vostres convidats
visiteu

«La Cartuja de Sevilla»

Riera, 52 - Telèf. 367

Làmpara METAL

La que dona més llum
: i de menys consum :

MANUEL MURLANS

Successor de Joan Morera

Casa fundada en 1823

Instal·lacions sanitàries, aigua, gas, calefacció
i termos-sifon - Dipòsit de vidres

C. Palau núm. 27 MATARÓ E. Granados, 18
TELÈFON 335

Aproveiteu les Festes de la Fira per a veure
els nous models, a la exposició instal·lada
al carrer

LEPANTO, NÚM. 45

CASA ELOI CATALÀ

F. FÀBREGAS

Successor de l'antiga Casa Recoder - Fundada en 1774
ofereix un extens assortiment en

Joieria • Arqueria • Reloigeria • Optica

a preus limitats

Gran varietat d'objectes per a regal, en cristall i plata, rebuts directament de Txecoslovaquia

Enric Granados, 45

MATARÓ

Mutua General de Seguros

Fundada en 1907

Accidents del treball en la Indústria, de mar
i en l'Agricultura
Malaltia i Mort — Incendis

Domicili social:

Balmes, 17 i 19 - Barcelona - Tel. 20755

Clínica:

Temple, 5 - Badalona

|||

Edificis de la seva propietat

|||

Delegat a Mataró:

FRANCESC COBO

Sant Francesc d'Assís, 12

*¿quina es la
casa que millor
merceritza?*

Construcció d'embalatges i envasos pulits i marcats a varis colors, per xampanyes, vins, olis, licors, etc., en fustes de pi i pi en totes les seves varietats.

Consulteu preus **Iluro, 10 al 18** TELÈFON 151

CONFITER :-: REBOSTER

DOLÇOS - XAMPANYS, VINS,
LICORS, BISCUITS GELATS I
— GELATS - FIAMBRES —

Riera, 42

Sta. Maria, 30

TALLER DE CERRALLERIA ARTÍSTICA

OBRES I CONSTRUCCIONS

JOAN JULIÀ

St. Llorenç, 4 i 6 - Despatx: St. Josep, 11

MATARÓ

SERVEI D'AUTOS DE LUXE

Lloguer de cotxes coberts i descoberts
Servei especial per a casaments, bateigs, excursions, etc., etc.**MARTÍ ENRÍQUEZ**

SUCESSOR DE FRANCESC ESGLEAS

Punts de parada: Davant l'Hostal de Montserrat - Tel. 128 - (Carrer St. Agustí)
Rambla d'En Castelar, al costat del repartidor de Gasolina

WIFREDO, 15

MATARÓ

TELÈFON 302

Tenda de Pesca Salada \diamond Conca "La Montserratina"Conserves i Olives de tota classe \diamond : : de Llegums cuits : :

DE

ANTONI BELLAVISTA

SANT CRISTÓFOR, 2

SANTA MARIA, 19

FRANCESC CAMP

Recader de Mataró a Barcelona amb auto-camió

MATARÓ: Carrer d'En Palau, 24 - Telèfon 106

BARCELONA: Aroles, 3 - Petxina, 5 - Rech, 18 - Telèfon 10302
Plaça Comercial, 10 (davant del Mercat Central) Telèfon 16682

PHILIPS RADIO

La marca de fama universal

Els aparells més perfectes

Per

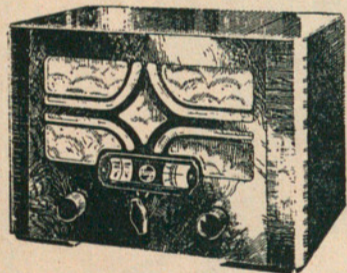
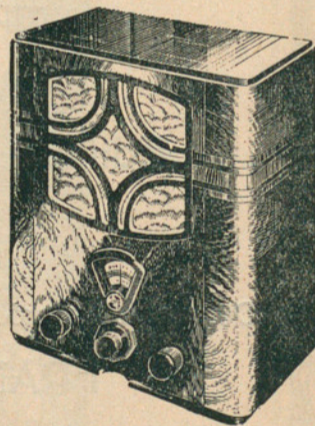
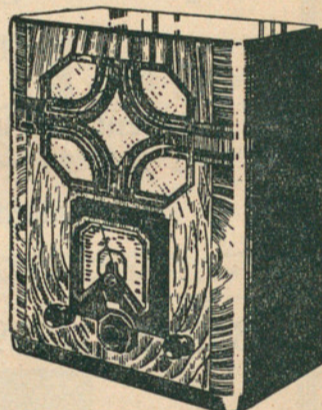
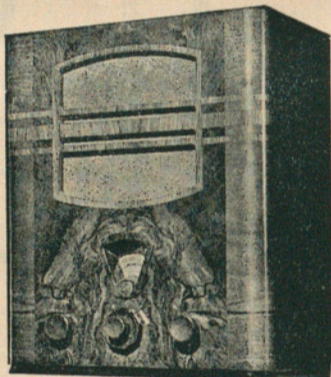
- ésser la més important del món.
- la seva formidable organització.
- el seu Laboratori de Investigacions, quins enginyers assombren el mercat amb els seus descobriments i avenços.
- sa màxima garantia i serietat.
- seu servei de reparació totalment gratuït de totes les averies i defectes que puguin sofrir per qualsevol causa -durant 2 anys i mig.

...i per la immillorable opinió que del PHILIPS en tenen tots els seus nombrosos posseïdors.

Per

- ses característiques tècniques que corresponen al més modern principi en radio.
- el seu gran alcanç i perfecta selectivitat.
- la puresa de reproducció.
- la potència de sonido.
- la seva qualitat de recepció d'ondes curtes i llargues que li permetran rebre l'emissora nacional d'onda llarga que s'instal·larà a Madrid, i totes les regionals espanyoles.

...i perquè un PHILIPS representa la millor inversió del seu diner en radio.

FACILITATS DE PAGAMENT

Demaneu detalls i proves al Representant Oficial

SALVADOR CAIMARI

Vegi el Stand "PHILIPS" a la "III Fira Comercial de Mataró"

Amàlia, 38

MATARÓ

Telèfon 261

JOSEP JOFRE

MATALASSER

Llanes, Cotons, Miraguanos, Borres i Teles de totes classes
— Es renten llanes i es passen per la màquina —

ENRIC GRANADOS, 11

MATARÓ

FRANCISCO MAURET MORAGAS

CONSTRUCCIONS MECÀNIQUES

EXCLUSIVAMENT PER A LA INDUSTRIA DEL GENERE DE PUNT

STOCK DE PECES DE RECANVI

Almirall Gravina, 27

MATARÓ**XAMPANYS NOYET**

CAVES VALLGORGUINA - BARCELONA

VIATJANT PER CATALUNYA: PERE FORT Carrer Sta. Terera, 24 - Mataró

Representant de les acreditades cases: **Olis Pere Cairó - Sabons Benet Ferrer - Xocolates "Indústries del Sucre" - Licors Josep Germá**

L'evolució del carril

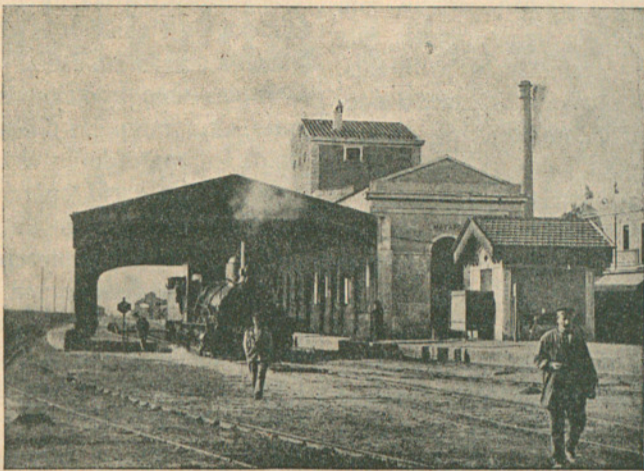
(Vé de la plana 15)

si tenim en compte que està escrita a mà amb una cal·ligrafia claríssima i amb una quantitat de xifres molt gran.

Segons aquest estat de comptes, el primer any d'exploració del «Camino

any d'instal·lació del carril dóna una xifra semblant.

Els ingressos per transport de viatgers han disminuït, en total, de 1.532.803 pessetes en comparació amb els de l'any anterior o sia en un

Estació antiga de Mataró

Fot. Vila

de Hierro de Barcelona a Mataró» varen circular 675.828 passatgers o sia un promig de 24.136 per quilòmetre. Els ingressos per tots conceptes foren 160.741 duros equivalents a 803.505 pessetes que representen 28.696 pessetes per quilòmetre.

Hi ha un capítol trist en aquesta estadística: les primeres víctimes ocasionades pel ferrocarril durant el primer any d'instal·lació. A Vilassar el tren va matar un home vell, al Masnou un noi i un dependent de la Companyia, a Montgat un vell, al Besós un passatger i a Badalona una noia.

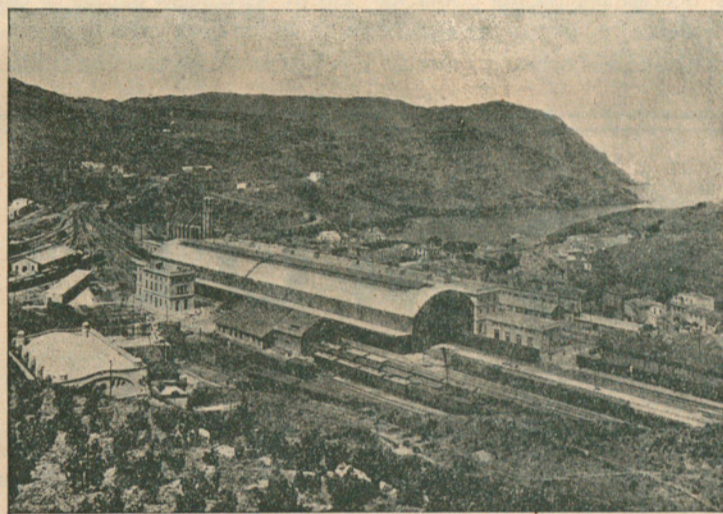
Estadística del darrer any

Per a completar aquesta informació sobre les evolucions que ha sofert el ferrocarril recolliré unes dades molt interessants contingudes a la Memòria presentada pel Consell d'Administració de la Companyia de M. S. A. a la reunió general d'accionistes celebrada a Madrid el 26 del prop passat mes de maig. Són aquestes:

	Xarxa antiga	Xarxa Catalana
Viatgers transportats.	9.228.524	17.869.453
Viatgerstransportats per quilòmetre.	3.143	24.853
Ingressos per tots conceptes, pessetes.	203.627.208	78.253.623
Ingressos per per quilòmetre, pessetes	69.355	108.836
Tones de mercaderiestransportades.	6.494.272	3.291.761
Tones de mercaderies per quilòmetre.	2.212	4.578

Com es veu, el nombre de passatgers per quilòmetre no ha variat gaire a la Xarxa Catalana, car el primer

2'055 per 100. La Memòria atribueix aquesta baixa, no solament a la crisi econòmica que subsisteix a Espanya i als efectes del moviment revolucionari del passat mes d'octubre, sinó també a la competència per carretera. De la mateixa manera els transports de mercaderies a gran velocitat han tingut una reducció d'ingres-

La moderna estació de Portbou
A la dreta es veu un edifici baix que és l'estació antiga

Fot. M. S. A.

sos comparats amb els de 1933 de 162.884 pessetes o sia un 0'66 per 100. En els de petita velocitat també s'hi deixa sentir la influència de la desviació per carretera.

Una de les disposicions adoptades per la Companyia ferroviària per a lluitar en la competència del transport de viatgers és l'establiment d'automotors ràpids i confortables. De moment n'hi ha vuit d'encarregats. Per a obtenir-los, les grans companyies han constituït una societat que els adquirirà i els cedirà en arrendament a les explotadores de les vies ferrades. D'aquesta manera, a més d'atendre millor el servei, es reduiran les despeses d'exploració, tota vegada que el cost del quilòmetre-tren amb automotors i la quota de lloguer i amortització és inferior al cost actual del quilòmetre-tren amb locomotores de vapor.

Darrerament, la Companyia de

de Mataró una animación y movimiento extraordinarios».

Com es veu, en aquell temps, al cap de tres dies d'inaugurar el primer carril, la gent afluïa ja a les estacions per a usar el nou mitjà de locomoció. El vell *Brusi* considerava extraordinària la xifra de 4.000 persones.

L'estació actual de Mataró

Fot. Trilla Duran

M. S. A. ha encarregat 60 locomotores, de les quals n'hi haurà 40 del tipus 1.400 i 20 del tipus 1.700.

Les despeses per tots conceptes han pujat a 301.628.314 pessetes.

Una gacetilla i la seva contrapartida

El *Diario de Barcelona* publicà amb tota mena de detalls la solemne inauguració de la línia entre Barcelona i Mataró. Al cap de tres dies, el 31 d'octubre de 1848, publicava una gacetilla en la qual deia que «se calcula que el domingo ascendieron del número de 4.000 las personas que viajaron por el camino de hierro, presentando en dicho día las calles

L'any passat els viatgers que circularen per la línia de Mataró el quart diumenge de juliol assolí la xifra de 30.250. Es una bona contrapartida.

Final

No puc allargar més aquesta informació que ve completada per uns gravats en els quals es veu practicamente les millores assolides principalment en el que es refereix a les locomotores i en els edificis destinats a estacions.

El Firal que ve

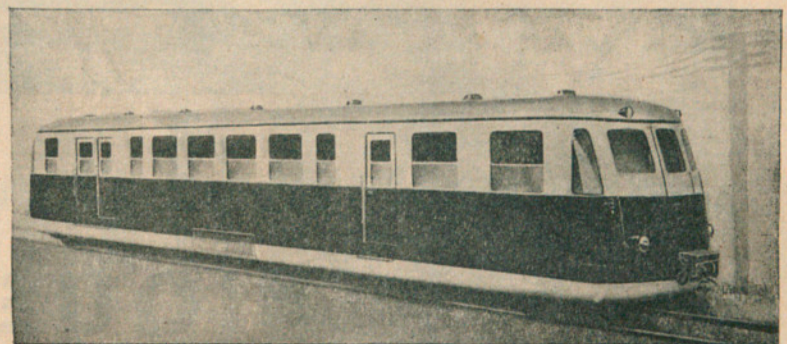
Pel passeig, tot són caixes de misteri i deixalles d'un naufragi d'il·lusió; greus marxans, amb aire de captiveri que no gosen canviar-se de recó.

* * *

Firal que vens...
diga'ns que tens
en el pregon
d'aquestes caixes!...
Fes-nos contents
cuita-corrents
sense disbauxes.
Guarda el misteri
i el captiveri
del greu marxant,
pel pobre infant
que no té a l'any
cap més platxeri...
però per mi
que sóc aci
fa vint anyades,
serà endebades
voler amagar
ton gran destí...
Firal que vens,
diga'ns què tens
en el pregon
d'aquestes caixes!

Jaume CASTELLVÍ

Vigília de la Fira 1935.

La darrera paraula en el transport ferroviari de viatgers
Automotor construït per la Companyia de M. S. A. per «La Maquinista Terrestre i Marítima

Fot. L. M. T. I. M.

Les fires i mercats daten de la més remota antiguitat, senyalen el primer moviment de distribució de productes que s'originà a les societats en via de desenrotllament. Com ha dit Spencer, el fet social que donem el nom de *fira*, és l'ona comercial en la seva forma primitiva. Neixen a l'ampar de les festes religioses que, reunint nombrosa gentada permeten que als llinars del temple els comerciants donin major sortida a llurs mercaderies, i puguin comodament adquirir d'altres comerciants o dels mateixos productors els articles que necessiten per a llur propi ús o tràfec. Així, doncs, les festes religioses es converteixen en fires i mercats, com va succeir a l'antic Egipte, o prenen un caràcter mixte, com les reunions periòdiques dels peregrins a la Meca i a les ciutats santes de l'Índia i del naixement del Ganges; aquest fet el veiem reproduït a Europa, poc després de la invasió dels pobles germànics. Aquest doble aspecte, ensems religiós i mercantil, el segueixen oferint les fires durant l'Edat Mitja. Eren grans festes consagrades als patrons, a les quals s'hi donaven cita els servents i camperols per a reposar de llurs penosos treballs. Els habitants dels pobles veïns hi anaven a fer llurs provisions, a gaudir amb els espectacles que s'hi representaven i prendre part a les festes públiques, i els nobles no es desdenyaven tampoc d'acudir-hi.

Algunes fires tenien un caràcter més complexe, religiós-polítiques unes vegades (assemblees, reunions periòdiques de cacics, caps, nobles, representació de braços i estaments), i altres religiós-jurídiques, reunint-se a la mateixa porta de l'església, en sortir dels divins oficis, els poders o

Orígen i desenvolupament històric de les fires

el tribunals per a celebrar consells i administrar justícia, a la manera com encara en l'actualitat es reuneix i funciona el Tribunal o Jurat d'aigües de València. Aquestes reunions donaren lloc també a la concurrència de forasters i mercaders, portats d'un interès mercantil, el qual es traduïa en operacions de tràfec i comerç.

Posteriorment les fires adquireixen caràcter exclusivament mercantil i fisonomia pròpia, iniciant-se en aquestes reunions periòdiques el procés de diferenciació propi d'organisme o institució que progressa, especialitzant llurs formes i funcions, en harmonia amb el gran principi econòmic de la divisió del treball. «Apareixen en els grans centres de població un o més mercats, amb distinció de departaments en els més extensos per als articles de primera necessitat. Molt aviat al si d'aquests mateixos mercats hom nota que un grup de taules es destina a la venda d'hortalitzes; altre grup, formant secció apart, es dedica a la venda de carn de bou i moltò; altre grup a la carn de porc; altre a la de gallina i aviram, i altre a la de peix. Als punts poc poblats o a l'infància de les societats, en cada fira o en cada mercat hom compra i ven tota mena d'articles, des dels de primera necessitat fins futeses i coses de poc valor el qual no permet una gran subdivisió d'articles i transaccions. Amb el progrés del comerç i de la civilització no solament els mercats d'articles de primera necessitat en cada població es subdivideixen en grups per a cada article, sinó que s'observa un mercat

per a articles de primera necessitat, altre per a la venda d'articles especials com, per exemple, flors i plantes, i distints mercats per a articles principals de comerç. A força d'extendre's el comerç, al costat dels grans magatzems hi han importants mercats de molt consum, on el comprador pot escollir i adquirir les infinites varietats de cada article, com mercats de cotò, llanes, cereals, fustes de construcció, fustes colorants, maquinària i vaixells i àdhuc d'efectes públics i valors fiduciàris, de metalls i monedes, i fins de criats i criades, com a Alsàcia, i d'esclaus en certes comarques i en èpoques en que encara no s'havia abolit l'esclavitud».

Les grans fires conservaren llur importància fins a principis del segle XVIII, al qual s'inicià una ràpida decadència, que reconeix per causes el creixement i major densitat de població, l'establiment de les Duanes, la fundació de centres comercials més vast, l'acumulació habitual de productes industrials a les ciutats importants i el perfeccionament de vies de comunicació, que permeté fer l'oferta arreu amb major comoditat.

Els mercats freqüents, pel contrari, complint en més aventajoses condicions els fins de les escasses fires es multiplicaren a les places principals i per a les més importants mercaderies, convertint-se en mercats diaris en alguns punts.

Al fi pogué aconseguir-se una funció de circulació ràpida i constant, que va fer afluir cada matí a totes les poblacions d'alguna importància certs

articles alimenticis, i en alguns més d'una vegada al dia, arribant-se així a un estat de desenvolupament de l'organisme comercial en què diàriament uns aporten i venen productes que altres compren, constituint una sèrie regular d'ones freqüents que transporten els objectes d'un lloc de oferta a un lloc de demanda, d'un punt de producció a un punt de consum.

Els mercats i fires eren a l'antigor qualificades de «francs», quan a ells no es pagaven drets, i de no «francs», si s'exigien els mateixos drets o gravàmens que fora d'ells.

En les fires tradicionals o clàssiques, amb franquícia o sense, la venda de les mercaderies és immediata abraçant l'operació comercial tota la seva integritat. En canvi a les fires de mostres l'expositor ofereix al públic les seves mercaderies en «stands» a propòsit, i ven unitats solament per a que el client realitzi la compra definitiva una vegada convençut de la bondat de l'article.

Quasi totes les fires de mostres han pres patró de la de Leipzig. Lyon va imitar a Leipzig i ben aviat sorgiren fires de mostres a les principals capitals europees.

La fira de Leipzig és la més antiga. El primer document que es coneix referent al seu orígen és datat el primer de març de 1268.

La fira de Lyon fou inaugurada el 1.º de març de 1916. La de Brusel·les s'inaugurà l'any 1920. Les fires de mostres angleses foren fundades l'any 1915.

Barcelona celebrà la primera fira de mostres el 24 d'octubre de 1920.

X. X. X.

IMPRESA MINERVA - MATARÓ

AUTOMOBILS

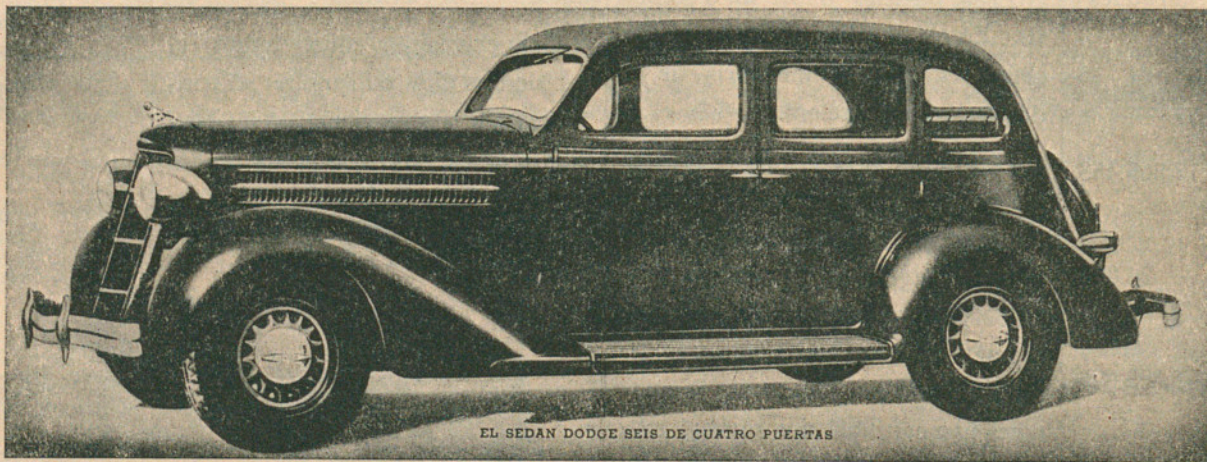
ADLER

DODGE

DODGE

EL SEDAN DODGE SEIS DE CUATRO PUERTAS

Agent per Mataró i Comarca:

MIQUEL MATAS

BARCELONA, 13

TELÈFON 442

TEATRE

FESTES DE LES

**Gran Companyia
de Josep**

en la que hi figuren
**M.ª Teresa Planas
Matilde Martín**

MARIA TERESA PLANAS

BOSC

FIRES DEL 1935

**de Sarsuela
Cariteu**

els eminents cantants
**Ricard Mayral
Pau Gorgé**

Diumenge, dia 9, a les deu de la nit

Los Claveles

per Maria Teresa Planas - Ricard Mayral

Una mujer y un cantar

per Matilde Martín - Ricard Mayral - Angeleta Martínez - Pau Gorgé

Dilluns, dia 10, a dos quarts de 5 tarda

La Malquerida

per Matilde Martín - Pau Gorgé - Maria Teresa Moreno - Joan Baillori

Dilluns, dia 10, a les 10 de la nit

La Dolorosa

per Maria Teresa Planas - Ricard Mayral - Lluís Fabregat

Sol de Libertad

per Maria Teresa Moreno - Pau Gorgé - Lluís Fabregat

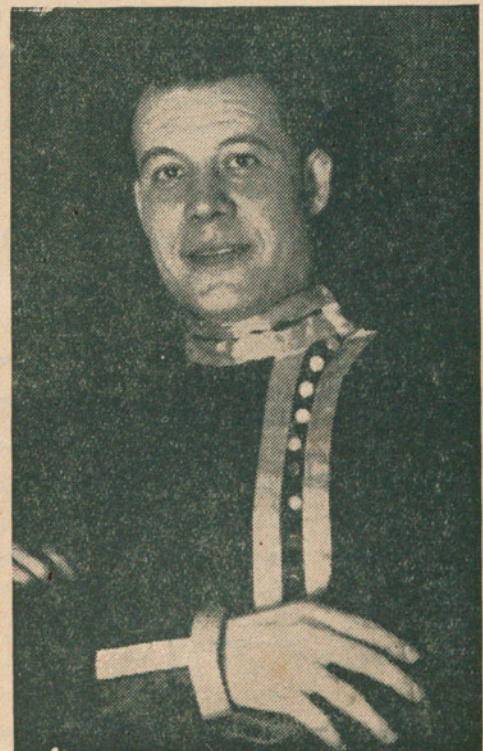
RICARD MAYRAL

No deixi de veure la prime-
ríssima primera tiple MARIA
TERESA PLANAS, el divo
tenor RICARD MAYRAL i el
divo baríton LLUIS FABRE-
GAT en la joia musical del
gloriós mestre Serrano

La Dolorosa

Dilluns dia 10, a les 10 nit

LLUÍS FABREGAT

Visiti els stands núms. 1 i 2 sèrie B

de la

III Fira Comercial de Mataró

on la casa

té instal·lades exposicions de les seves exclusives:

FLOR DE SABÓ LAYSE

insuperable pel rentat de prenes de llana i seda

PRIMAVERA

refresc efervescent en paquets de **10** i **30** cèntims

SOMS, sabó escames, blau en bossetes, pines per la roba, etc.

SILA, llet fresca

SILACAO, llet fresca amb cacau i sucre